

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν ἐπιπέδων καὶ εἰσι τῶν ἐπιπέδων — Ἐργασίαν τῆς Διακονίας. Ὅδαι: Ἀγγέλου

10 Ἰουλίου 1883

Συνεγίζων ὁ κ. Δ. Βικέλας τὸ ἔργον αὐτοῦ τῆς μεταφράσεως τοῦ Σαίκαπειρου, ἧς τὴν ἑξαίρετον ἐπιτυχίαν τοσοῦτον ἐξέστησε τὸ Κοινὸν ἐν ταῖς μέχρι τοῦδε δημοσιευθείσαις πέντε τραγωδίαις, ἐπαλίθιτο νῦν τῆς μεταφράσεως τοῦ «Ἐμποροῦ τῆς Βενετίας». Τῆς περισπουδάστου ταύτης ἔργασι, τοῦ κ. Βικέλα ἀποσπάσματα εὐμενῶς παραχωρηθέντα ἡμῖν παρέχόμεν σήμερον λίαν ἀσμένως εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐστίας».

Σ. τ. Δ.

ΣΑΙΚΕΣΠΕΪΡΟΥ

«Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ»

Ἀποσπάσματα ἐξ ἀνεκδότου μεταφράσεως.

(Ὁ Βασάνιος, μνηστήρ τῆς Περικίας, ἔχει ἀνάγκην χρημάτων ὅπως διαγωνισθῇ πρὸς τοὺς λοιποὺς μνηστήρας τῆς ὥρας καὶ πλουσίας νόμφης: ὅθεν ἀποτείνεται πρὸς τὸν φίλον του Ἀντώνιον, τὸν «Ἐμπορον τῆς Βενετίας». Ὁ Ἀντώνιος μὴ ἔχων πρόχειρα χρήματα, προθύμως προσφέρει τὴν προσωπικὴν ἐγγύησίν του πρὸς εὐρετὴν δανείου. Ἐν τῇ ἐπομένῃ σκηνῇ συνομολογεῖται τὸ δάνειον μετὰ τοῦ Ἑβραίου Σαυλώκ).

Πρῶτη: πρώτη. Σκηνὴ τρίτη.

(Πλατεία ἐν Βενετίᾳ).

(Ἐισέρχονται ὁ ΒΑΣΑΝΙΟΣ καὶ ὁ ΣΑΥΛΩΚ.)

ΣΑΥΛΩΚ

Τρεῖς χιλιάδες δουκάτα καλὰ.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Μάλιστα! διὰ τρεῖς μῆνας.

ΣΑΥΛΩΚ

Διὰ τρεῖς μῆνας καλὰ.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Καὶ καθὼς σοῦ εἶπα, ἔγγυητής ὁ Ἀντώνιος.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἐγγυητής ὁ Ἀντώνιος; καλὰ.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἦμπορεῖς νὰ με εὐκολόγησ; — Θὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάριν; — Δὲν μοῦ δίδεις ἀπόκρισιν;

ΣΑΥΛΩΚ

Τρεῖς χιλιάδες δουκάτα, διὰ τρεῖς μῆνας, καὶ ἔγγυητής ὁ Ἀντώνιος.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Τί λέγεις λοιπὸν εἰς αὐτὰ;

ΣΑΥΛΩΚ

Ὁ Ἀντώνιος εἶναι καλός.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἦκουσες τίποτε κακὸν ἐναντίον του;

10 ΜΟΜΕ — ΙΣΤ' . 1883

ΣΑΥΛΩΚ

Ἄ, ὄχι, ὄχι, ὄχι, ὄχι! Ὅταν λέγω καλός, θέλω νὰ πῶ ὅτι εἶναι φερέγγυος. Καὶ ὅμως ἡ περιουσία του εἶναι ὑποθετική. Ἐνα του καρδί ταξιδεύει διὰ τὴν Τριπολί, ἄλλο διὰ τὰς Ἰνδίας; εἰς τὸ Ῥιάλτον μοῦ εἶπαν ὅτι ἔχει ἐν ἄλλο εἰς τὸ Μεξικόν, ἄλλο πηγαίνει εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐχει δὲ ἀκόμη καὶ ἄλλα χρήματα σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τὰ ξένα. Ἀλλὰ τὰ καρδία εἶναι σανίδια, οἱ καῦται εἰναι ἄνθρωποι; ὑπάρχουν ποντικοὶ τῆς γῆς καὶ ποντικοὶ τοῦ νεροῦ, κλέπται τῆς ξηρᾶς καὶ κλέπται τῆς θαλάσσης, ἦγουν πειραταί. Ἐκτός τούτου εἶναι οἱ κίνδυνοι τῆς θαλάσσης, τῶν ἀνέμων, τῶν σκοπέλων! Μολοντοῦτο ὁ ἄνθρωπος εἶναι φερέγγυος. — Τρεῖς χιλιάδες δουκάτα. — Νομίζω ὅτι ἠμπορῶ νὰ πάρω τὴν ὑπογραφήν του.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Νὰ ἦσαι βέβαιος ὅτι ἠμπορεῖς.

ΣΑΥΛΩΚ

Νὰ ἦμαι βέβαιος ὅτι ἠμπορῶ! Διὰ νὰ ἦμαι βέβαιος πρέπει νὰ τὸ συλλογισθῶ. Δὲν εἶναι τρόπος νὰ ὁμιλήσω μὲ τὸν Ἀντώνιον;

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἄν ἀγαπᾷς, ἔλα νὰ δευπνήσῃς μαζί μας.

ΣΑΥΛΩΚ

Μάλιστα! Νὰ μοῦ μυρίση χεῖρος! Νὰ φάγω ἀπὸ τὸ ζῶον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ προφήτης σοῦ, ὁ Ναζωραῖος, ἐξώρισε τὸν διάβολον νὰ ἐμῶν μέσα! Ἀγοράζω καὶ πούλω μαζί σας, ὁμιλῶ μαζί σας, περιπατῶ μαζί σας, ἀλλὰ δὲν τρώω μαζί σας, δὲν πίνω μαζί σας, δὲν προσεύχομαι μαζί σας! — Τί ἄλλα ἐμαθεῖς εἰς τὸ Ῥιάλτον; . . . Ποῖος εἶναι αὐτός ποῦ ἔρχεται;

(Ἐισέρχεται ὁ ἈΝΤΩΝΙΟΣ).

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Αὐτός εἶναι ὁ Ἀντώνιος!

ΣΑΥΛΩΚ (κατ' ἴδιον).

Πῶς φαίνεται ἀπ' τὸ ὄψος του ὑποκριτής, τελώνης! ὦ! Τὸν μισῶ κ' ὡς Χριστιανὸν, κ' ἐκτός αὐτοῦ, διότι τὰ χρηματὰ του χάρισμα ἴσιν βλάκας τὰ δανείζει κ' ἐξέπεσε τὸν τόκον μας ἐδῶ ἔς τὴν Βενετίαν. Ἄς ἦτο τρόπος μιὰ φορὰ ἔς τὰ χέρια μου νὰ πῆσθαι, καὶ θὰ ἐχούρτανα καλὰ τὴν παλαιάν μου ἐχθραν! Μισοὶ καὶ ἀποστρέφεται τὴν ἱερὰν φυλὴν μας, κ' ἐκεῖ ὅπου συνάθονται οἱ ἔμποροι, μ' ὑβρίζει κ' ἐμένα καὶ τὰ κέρδη μου τὰ καλοκερδισμένα, ποῦ μοῦ τὰ λέγει τοκισμός. Ἐὰν τὸν συγχωρήσω, ἀνάθεμα τὸ γένος μου!

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Αἶ, Σαυλώκ, ἀκούεις;

ΣΑΥΛΩΚ

Μετρῶ τί μοῦ εὐρίσκειται, — κ' ἀπ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι δὲν ἠμπορῶ διὰ μιᾶς νὰ σοῦ τὰ προμηθεύσω τρεῖς χιλιάδας στοργγγυλά ἄλλ' ὅμως δὲν πειράζει. Ὁ Τούβαλ, ἕνας πλούσιος Ἑβραῖος τῆς φυλῆς μου, μοῦ τὰ εὐρίσκει. — Μιὰν στιγμὴν τὶ προσεμίαν εἶπες;

(Πρὸς τὸν ΑΝΤΩΝΙΟΝ).

Σὲ προσκυνῶ, αὐθέντα μου. Ὅτ' εἴχαμεν ἓ τὸ στόμα τὸ ὄνομά σου τὸ καλὸν, αὐθέντα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Μολονότι, δανείζω ἢ δανείζομαι, ποτὲ δὲν συνειθίζω διάφορον εἰς χρήματα νὰ παίρνω ἢ νὰ δίδω, — χάρις ἔς αὐτὴν τὴν βιαστικὴν τοῦ φίλου μου ἀνάγκην ὅα παραβῶ τὴν τάξιν μου. — Γνωρίζεις πόσα θέλει;

ΣΑΥΛΩΚ

Ναί, τρεῖς χιλιάδας· μάλιστα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Τρεῖς μῆνες διορία.

ΣΑΥΛΩΚ

Εἶχα ξεχάσει. Μάλιστα· πάγει καλά, — τρεῖς μῆνες. Μ' ἐγγύησίν σου μάλιστα. — Πλὴν ἄκουσε· Μοῦ εἶπες μοῦ φαίνεται, ὅτι ποτὲ διάφορον δὲν παίρνεις, δανείζεις ἢ δανείζεσαι.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ποτὲ δὲν συνειθίζω.

ΣΑΥΛΩΚ

Εἰς τὸν καιρὸν ποῦ ξέσσετο τοῦ θεοῦ του τοῦ Λάβαν τὰ πρόβατα ὁ Ἰακώβ, — ὁ Ἰακώβ ποῦ λέγω, χάρις ἔς τὰ νοθευτήματα τῆς γνωστικῆς μητρός του, τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ ἀπόγονος ὑπῆρξε καὶ τρίτος του διάδοχος — ναί, τρίτος. . .

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Τί με τοῦτο;

Μὴ ἔπαιρνε διάφορον κ' ἐκεῖνος;

ΣΑΥΛΩΚ

Ὅχι, ὄχι·

δὲν ἔπαιρνε διάφορον καθ' ἑαυτὸ, ἢ τόκου καθὼς τὸ λέγεις. Ἀλλ' ἰδὲ τί ἔκαμε, ὅπότεν ἔς τὸν Λάβαν ἐστοιχίθηκε ὁ Ἰακώβ, με ὅρον νὰ παίρῃ τὰ διάβευκα ἀπὸ τὰ πρόβατά του. Ἦτον τὸ κέρδος του αὐτό, κ' εὐλογημένον ἦτο. Τὸ κέρδος εἶν' εὐχὴ Θεοῦ, ἀρκεῖ νὰ μὴ τὸ κλέψῃς.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ἐκεῖνο με τὸν κόπον του ὁ Ἰακώβ τὸ πῆρε. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐκρέματο ἀπὸ τὴν θέλησίν του, ἀλλὰ τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ τὸ ἔκαμε νὰ γείνη. Μὴ λέγει τοῦτο ἡ Γραφὴ πρὸς ἔπαινον τοῦ τόκου; ἢ μὴ θαρρῆς τὰ χρήματα τράγουσ καὶ προβατίναις;

ΣΑΥΛΩΚ

Δὲν ξεύρω. Μοῦ γεννοβολοῦν ἐπίσης τὰ δικά μου. Ἄκουσε τώρα νὰ σοῦ πῶ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Βλέπεις, Βασάνι μου;

Εἶν' ἄξιος ὁ Διάβολος βρῆτὴ Γραφῆς νὰ λέγῃ διὰ τὰ τέλη του. Ἀλλὰ ἔς τοῦ πονηροῦ τὰ χεῖλη ν' ἀκούσῃ λόγια ἱερὰ, εἶνε ὡσάν νὰ βλέπῃς κακοῦργον ἀθεόφοβον με γελαστὴν τὴν ὄψιν, μὴλον με χρώματα λαμπρὰ καὶ σαπημένον μέσα. Ὡ, πῶς τὸ ψεῦδος φαίνεται καλόθωρον ἀπ' ἔξω!

ΣΑΥΛΩΚ

Τρεῖς χιλιάδες. Τὸ ποσὸν εἶν' ἀρκετὰ μεγάλο. Τρεῖς μῆνες ἀπ' τοὺς δώδεκα, ὥστε λοιπὸν ὁ τόκος. . .

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Λέγε, μὰς θέλεις, Σαυλὼκ χρεώστας σου, ἢ ὄχι;

ΣΑΥΛΩΚ

Ἄντωνι, πολλαὶ φοραὶ, καὶ ὄχι μίαν ἢ δύο, μ' ἀράδιασε τὰ μύρια ἔς τὴν μέσιν τοῦ Ῥιάτου, ἐμένα καὶ τὰ πλοῦτή μου καὶ τὰ συνήθειά μου

Πλὴν ὅλα τὰ ὑπέφερα κ' ἐσοῦμαι, διότι εἶν' ἡ πολλὴ ὑπομονὴ ὁ κληρὸς τῆς φυλῆς μου. Μοῦ ὕβρισες τὴν πίστιν μου, βρωμόσκυλον με εἶπες, τὸ φόρεμά μου ἔπτυσες, — κ' αὐτὰ μόνον καὶ μόνον διότι ὠφειλήθηκα ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου.

Ἐν τούτοις, καθὼς φαίνεται, μ' ἔχεις ἀνάγκην τώρα. Λοιπὸν, τί στέκεσαι; Ἐμπρός, καὶ μ' ἔρχεσαι καὶ λέγεις: «Χρήματα θέλω, Σαυλὼκ, καὶ δός μου». Τοῦτο λέγεις. Ἐοῦ ποῦ μοῦ ἐκείνοσες τὰ σάλια σου ἔς τὰ γένεα, ἐοῦ ὅπου μ' ἐκλώτισες ἂν σκύλον ποῦ τὸν διώχνεις ἀπ' τὴν αὐλήν σου, χρήματα γυρεύεις ἀπ' ἐμένα;

Τί πρέπει τώρα νὰ σοῦ πῶ; Ν' ἀποκριθῶ δὲν πρέπει: Ὁ σκύλος ἔχει χρήματα; Ποῦ ναῦρη νὰ δανείσῃ ἔς ἐσένα ὁ βρωμόσκυλος δουκάτα τρεῖς χιλιάδας; — Ἦ μὲ γυρτὴν τὴν κεφαλὴν, μ' ἀναποσὴν πιασμένην, σιγὰ σιγὰ καὶ ταπεινὰ, νὰ πῶ με ὕψος σκλάβου:

«Αὐθέντα μου, με ἔπτυσες τὴν περασμένην Τρίτην, προχθὲς με κατεφρόνησες, τὴν ἄλλην μ' εἶπες σκύλον ἰδοὺ λοιπὸν, δι' ὄλην σου τὴν τόσην καλοσύνην σοῦ δίδω τόσα δανεικά».

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Εἶμαι καλὸς καὶ πάλιν

ὅσα σοῦ εἶπα νὰ ἔς τὴν πῶ, καὶ πάλιν νὰ σὲ πύσω καὶ νὰ σοῦ δώσω καὶ κλωτσιάς. Ἄν θέλῃς νὰ δανείσῃς τὰ χρήματά σου, δός τα, — ἀλλ' ὄχι ὡς εἰς φίλον· ἀπὸ τὸ στεῖρον μέταλλον καρπὸν ποτὲ δὲν παίρνει ὁ φίλος ἀπ' τὸν φίλον του· ἔς ἐχθρὸν νὰ τὰ δανείσῃς, ὥστε νὰ ἔχῃς πρόσωπον ἔαν χρεωκοπήσῃ νὰ ἐπιβάλῃς τὴν ποινήν.

ΣΑΥΛΩΚ

Κύταξε πῶς ἀνάπτεις!

Ἐγὼ μ' ἀγάπην ἔρχομαι, θέλω νὰ σ' ἔχω φίλον, τὰ πάντα ὅσα μ' ἔκαμες διὰ νὰ μ' ἐντροπιάσῃς νὰ τὰ ξεχάσω, χρήματα νὰ σοῦ δανείσω θέλω χωρὶς διὰ διάφορον νὰ πάρω οὔτε ἄσπρον, κ' οὔτε μ' ἀκούσῃς! Κανία μου δὲν εἶν' αὐτό.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Θὰ ἦτον

μεγάλῃ καλοσύνην σου.

ΣΑΥΛΩΚ

Αὐτὴν τὴν καλοσύνην

ὅα σοῦ τὴν κάμω. Κόποις ἔς τὸν συμβολαιογράφον νὰ γείνη τὸ συμβόλαιον καὶ νὰ μοῦ τὸ σφραγίσῃ. Καὶ χάριν ἀστείότητος, ἔαν δὲν μοῦ πληρώσῃς τὴν δαίνα μέραν τοῦ μηνὸς καὶ εἰς τὸ τάδε μέρος τόσον ποσόν, ὅπως θὰ πῇ τὸ συμφωνητικόν μας, ἄς ὀρισθῇ ὡς πρόστιμον κ' ἀντίποινον, νὰ παίρνω μίαν λίτραν ἀπ' τὸ κρέας σου, ποῦ κατ' ἀρεσκείαν μου ἐπάνω ἀπ' τὸ σῶμά σου ἐγὼ νὰ σοῦ τὴν κόψω.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Πάγει καλά. Τὴν δέχομαι αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, ὅα λέγω δὲ εἰς τὸ ἐξῆς πῶς ἔχει ὁ Ἑβραῖος μεγάλῃ ἀγαθότητι.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Δὲν θέλω δι' ἐμένα

νὰ βάλῃς εἰς συμβόλαιον παρόμοιον σφραγίδα. Καλλίτερα τὰ πράγματα νὰ μένουν ὅπως ἦσαν.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Τί φόβον ἔχεις, ἄνθρωπε; Ἐνοῖα σου! Δὲν θὰ χάσω. Εἰς δύο μῆνας, — δηλαδὴ ἕνα περίπου μῆνα πρὶν λήξῃ τὸ συμβόλαιον, — προσμένω νὰ μοῦ ἐμβοῦν χρήματα τρεῖς φοραὶς τριπλά ἀπ' ὅσα μὰς δανείζει.

ΣΑΥΛΩΚ

Ὡ πατριάρχα Ἀβραάμ! οἱ Χριστιανοὶ τί εἶναι, ἂν τόσον δολιεύονται ἔς τὸ ἀναμεταξύ των ὥστε νὰ ὑποπειθύνονται τοὺς στοχασμοὺς τῶν ἄλλων!

Ἦ μὲν, νὰ ζῆς; Ὑπόθεσε ὅτι δὲν με πληροῦναι· ἂν ἀπαιτήσω τὴν ποινήν, εἰς τί θὰ μ' ὠφειλήσῃ; Μία λίτρα σίρκ' ἀνθρώπινη, ἀπ' ἄνθρωπον κοιμένην, δὲν εἶναι τόσον χρήσιμη οὔτε ἀξίησι τόσον ὅσον τὸ κρέας τοῦ βοῦ, τοῦ τράγου, τοῦ προβάτου! Ἐγὼ τὸ κάμνω χάριν τοῦ καὶ ὡς φίλος δαίμα. Ἄν ἀγαπᾷ, πάγει καλά, — ἂν ὄχι, χαίρειτό σοι, ἀλλ' ὅμως τὴν φίλιαν μου μὴ τὴν παρεξηγήθῃς.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ναί, Σαυλὼκ· τ' ὁμολογῶν ὅα σοῦ τὸ ὑπογράψω.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἐνταμονόμεθα λοιπὸν ἔς τὸν συμβολαιογράφον. Πί του ἐοῦ τὸ ἔγγραφο νὰ γράψῃ τὸ ἀστέρον, ἐγὼ δὲ πᾶνω ἔς τὸ σακὶ νὰ βάλω τὰ δουκάτα. . . Κι' ἀμέσως σὰς ἐπρόφρασα.

(Ἐξέρχεται).

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Αὐτὸς ὁ Ἰουδαῖος

ὅα χριστιανεύσῃ! Τὸ γυροῦν ἔς τὴν ἀγαθοεργίαν.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Φοβοῦ τὴν ἀγαθότητα ἀπὸ ψυχὴν ἀχρείαν.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Πηγαίνωμεν καὶ μὴ φοβοῦ! Δυὸ μῆνες πρὶν περάσουν, πρὶν λήξῃ ἡ προθεσμία του, τὰ πλοῖά μου θὰ φθάσουν.

(Τὰ πλοῖα τοῦ Ἀντωνίου δὲν ἔφθασαν ἐγκαίρως. Ἀπ' ἐναντίας διεδόθη ἡ φήμη τῶν ἀλλεπαλλήλων ναυαγίων των. Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας καταστραφεὶς δὲν δύναται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ ὁμολογῶν κατὰ τὴν λήξιν του, ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀπαιτεῖ τὸ συμφωνηθὲν πρόστιμον. Ἐν τῷ μεταξύ τὴν μὲν θυγατέρα αὐτοῦ Γεσίκαν ἐκέλεψεν ὁ Χριστιανὸς Ἀορένσος, ἡ δὲ Πορκία ἐγένετο σύζυγος τοῦ Βασανίου. Ἡ μεταξύ Ἀντωνίου καὶ Σαυλὼκ ὑπόθεσις διακάζεται ἐνώπιον τοῦ Δόγη. Ἡ Πορκία, ἐν ἀνοσίᾳ τοῦ Βασανίου μεταμφιεσθεῖσα εἰς δικαστὴν (μετὰ τῆς θαλαμηπόλου αὐτῆς Νερίσσης ὑπὸ τὸ σῆμα γραμματέως), παρουσιάζεται εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον τοῦ κριτοῦ. Ταῦτα διαδραματίζονται ἐν τῇ ἐπομένῃ σκηνῇ).

Δ. ΒΙΚΕΛΛΟΣ.

[Ἐπειτα τὰ τέλης].

Ο ΠΑΤΗΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

[Μυθιστορία Α. Ἀλεξίου. — Μετάφρασις Π. Γ. Φέρμου].

Συγγραφεὺς τῆς σελ. 419.

Η'

Τρεῖς ἑβδομάδες παρήλθον. Ὁ Ἰωάννης τὴν ἐπιούσαν ὀφείλει νὰ ἀπέλθῃ μετὰ τοῦ συντάγματός του εἰς τὰ διὰ πυρῶν γυμνάσια, μέλλει ἤδη νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν στρατιωτικὸν του βίον, δέκα μὲν ἡμέρας καταναλωθησομένης εἰς σταθμούς κατὰ τὴν ἀνοδὸν καὶ τὴν καθόδον καὶ ἑτέρας δέκα ὑπὸ τὴν σκηνὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ παρὰ τὸ δάσος τῆς Αὐρηλίας. Ὁ ἀπὸ ἐπὶ ἀνελθὴν δὲ τὸ σύνταγμα εἰς Σουβινὴν τὴν δεκάτην Αὐγούστου.

Δὲν εἶνε πλέον ὁ Ἰωάννης ἡρεμὸς, δὲν εἶνε

πλέον ὁ Ἰωάννης εὐτυχής. Τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του ταύτης τὴν βλέπει προσεγγίζουσιν ἀθημονῶν ἄμα καὶ φρίττων. . . Ἀθημονῶν μὲν διότι ὑπομένει ἀληθὲς μαρτύριον καὶ σπύδρει νὰ ἀπαλλαγθῇ. . . φρίττων δὲ, διότι κατὰ τὸ εἰκοσάημερον τοῦτο μὴ βλέπων ἐκείνην, μὴ ὁμιλῶν πρὸς ἐκείνην, τέλος ἀνευ ἐκείνης τί θὰ γείνη; Ἐκείνη δὲ εἶνε ἡ Μπεττίνα! καὶ τὴν λατρεύει!

Ἀπὸ πότε; Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης συναντήσεως τὸν Μαῖον, ἐν τῷ κηπαρίῳ τοῦ ἐρημηρίου! Καὶ αὕτη μὲν εἶνε ἡ ἀλήθειά! Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης παλαίει καὶ μάχεται κατὰ τῆς ἀληθείας ταύτης, νομίζων ὅτι ἀγαπᾷ τὴν Μπεττίναν ἀπὸ τῆς ἡμέρας μόνον καθ' ἣν φαιδρῶς συνδιελέγοντο καὶ φιλικώτατα ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ ἐκείνῃ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ κυανοῦ ἀνακλίντρου παρὰ τὸ παράθυρον, καὶ ἐξακολουθοῦσα νὰ λαλῇ, διεσκεδάζε διευθετοῦσα τὴν ἐσθῆτα τῆς πλαγγόνος τῆς Μπέλλας, ἣν ὑπὸ τινὰ ἔδραν ἀμελῶς κειμένην ἐκουσε καὶ ἔλαβε μηχανικῶς.

Πῶς ἐπῆλθεν εἰς τὴν μίς Πέρσιβαλ νὰ τῷ εἴπῃ περὶ τῶν δύο νεανίδων, ἃς θὰ ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ; Καὶ ὑπὸ τῆς ἐρωτήσεως δὲ ταύτης οὐδόλως ἐταράχθη, ἀποκριθεὶς ὅτι οὐδεμίαν πρὸς τὸν γάμον ἠσθάνετο κλίσιν, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἡ μετὰ τῶν δύο ἐκείνων νεανίδων συνάντησις του οὐδεμίαν ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν συγκίνησιν, οὐδεμίαν ταραχήν. Καὶ λέγων μὲν ταῦτα ἐμειδία, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας στιγμὰς δὲν ἐμειδία πλέον, αἰφνης καὶ διὰ μίαν λαμβάνων πείραν τῶν συγκινήσεων ἐκείνων καὶ τῆς ταραχῆς. Δὲν ἠπατάτο δὲ ἀλλ' ἔλαβε πλήρη γνώσιν τοῦ τραχύματός του, ὅπερ τῷ εἶχε κατενεχθῆ κατακαρδᾶ.

Ἀλλὰ δὲν ἀπηλπίσθη. Ἐπειρῶν μάλιστα τὴν ἡμέραν ἀπερχόμενος ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν: «Δὲν λέγω ὄχι, εἶνε σπουδαῖον τὸ πρᾶγμα, σπουδαιότατον, ἀλλὰ θὰ σωθῶ». Ἀνεξίτηται δὲ δικαιολογίαν τινὰ τῆς μωρίας του, ἀποδίδων αὐτὴν εἰς τὰς περιστάσεις. Ἡ ἐρασιμωτάτη ἐκείνη νεῆνις ἀπὸ δέκα ἡδὴ ἡμερῶν ἀνήκεν εἰς αὐτὸν καὶ μόνον. Πῶς λοιπὸν νὰ ἀντισταθῇ κατὰ τοιοῦτου πειρασμοῦ; Ἐμέθυεν ὑπὸ τῶν θεληγῆτρων αὐτῆς, ὑπὸ τῆς χάριτος καὶ τοῦ κάλλους. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ὅμως εἰκοσι ψυχαὶ ἐμελλον νὰ ἐλθωσιν εἰς τὸν πύργον, καὶ θὰ ἔληγεν ἡ κινδυνώδης μεταξύ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης οἰκειότης. Ὁ ἐλάμβανε θάρρος, θ' ἀπεμακρύνετο, ὅα ἐχάνετο μεταξύ τοῦ πλήθους, θὰ ἐβλεπε τὴν Μπεττίναν οὐχὶ τόσον συνεχῶς, οὐχὶ τόσον πλησίον. . . Νὰ παύσῃ βλέπων αὐτὴν, ὦ! τοῦτο οὐδὲ κἂν ἠδύνατο νὰ το φαντασθῇ. Ἦθελε νὰ διαμεινῇ φίλος τῆς Μπεττίνας, ἀπ' οὗ φίλος τῆς μόνον ἠδύνατο νὰ εἶνε· διότι ἦτο καὶ ἄλλη τις σκέψις, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ

Ἰωάννου, καὶ ἦτις τῷ ἐφαίνετο οὐχὶ παράλογος, ἀλλὰ τερατώδης· δὲν ὑπῆρχε δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἄλλος τις ἐντιμότερος τοῦ Ἰωάννου, καὶ τὰ πλοῦτη τῆς Μπεττίνας ἐνεποιοῦν αὐτῷ τρόμον, αὐτόχρομα τρόμον.

Τὸ ἀναμενόμενον πλῆθος κατέκλυσε τὸ Λογγεβὰλ ἀπὸ τῆς 25 Ἰουνίου. Ἦλθεν ἡ κυρία Νόρτων μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Δανιὴλ Νόρτων καὶ ἡ κυρία Τοῦρνερ μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Φιλίππου Τοῦρνερ· ἀμφότεροι δὲ οἱ νέοι οὗτοι ἦσαν παλαιοὶ φίλοι καὶ μέλη τῆς δικασίμου Ἀδελφότητος τῶν Τριακονταεσσάρων μνηστήρων, καὶ ὡς πρὸς τοιοῦτους ἐφέρετο πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡ Μπεττίνα, δηλώσασα διαρρήδην ὅτι μάτην κοπιῶσι. Ἄλλ' οἱ φίλοι οὐδόλως ἀποθαρρυνθέντες ἐξηκολούθουν στενωῶς πολιορκούντες τὴν Μπεττίναν.

Ὁ Παῦλος Λαβαρδὲν εἰσελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σκηνὴν τάχιστα ἐγένετο φίλος πάντων. Ἐτυχε δὲ τῆς λαμπρῆς καὶ συγκεχυμένης πολυπλόκου ἀγωγῆς νέου προωρισμένου εἰς τὸ ἡδέως ζῆν' ὁσάκις δὲ περὶ μόνης διασκεδάσεως προέκειτο, ὡς ἰππασίας, χοροῦ, διαφόρων παιγνιδίων, λογογρίφων, κωμωδιῶν, ἦτο ἀείποτε ἐτοιμότερος ἐν πᾶσιν ἐξέγων καὶ διακρινόμενος. Ἡ ὑπεροχὴ του ταχέως ἀνέλαμψε καὶ ἐπεβλήθη οὕτως, ὥστε ὁ Παῦλος τῇ κοινῇ τῶν πάντων ἐπινεύσει ἐγένετο ὁ διευθυντὴς καὶ ὀργανωτὴς τῶν ἐν Λογγεβὰλ ἑορτῶν.

Ἡ δὲ Μπεττίνα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐδίστασεν. Ἦδη ὁ Ἰωάννης συνέστησεν εἰς αὐτὴν τὸν Παῦλον Λαβαρδὲν, ὅστις μόλις ἔλεγε τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς ἀναποφεύκτου συντόμου φιλοφρονητικῆς προσλαλιᾶς, καὶ ἡ Μπεττίνα κλίνας πρὸς τὴν Σουζῆν τῇ εἶπεν εἰς τὸ οὖς:

— Ὁ τριακοστὸς πέμπτος!

Ἄλλ' ἐν τούτοις ὑπεδέξατο λίαν φιλοφρόνως τὸν Παῦλον καὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ὁ Παῦλος παρενόησε τὸ πρᾶγμα, νομίσας ὅτι ἕνεκα τῶν ἰδίων ἐκαστοῦ πλεονεκτημάτων ἔτυχε τῆς χαριέσεως καὶ ἐγκαρδίου ἐκείνης ὑποδοχῆς. Ἄλλ' ἠπατάτο ἀπάτην δεινὴν· διότι ἡ Μπεττίνα ἐπειδὴ τὸν συνέστησεν ὁ Ἰωάννης, ὑπεδέξατο αὐτὸν ὡς φίλον τοῦ Ἰωάννου καὶ οὐδὲν πλέον, αὐτῇ δὲ ἦτο ἡ μόνη ἀξία τοῦ Παύλου.

Ὁ πύργος τῆς κυρίας Σκῶτ ἦτο προσίτος εἰς πάντας. Αἱ προσκλήσεις ἰσχυρὸν οὐχὶ ἐπὶ μίαν μόνον ἐσπέραν, ἀλλὰ διαρκῶς, καὶ ὁ Παῦλος ἐνθουσιῶν προσήρχετο καθ' ἐσπέραν· ἔχαίρε δὲ βλέπων τῷ ὄνειρόν του πραγματούμενον καὶ ἐπανευρίσκων τοὺς Παρισίους ἐν Λογγεβὰλ!

Μόνον δὲ ὁ Παῦλος οὔτε μωρὸς τις ἦτο οὔτε ματαιόφρων. Ἄλλ' ἀναμφιβόλως ἡ μὴ Πέρσιβαλ ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν μετ' ἰδιαζούσης ὅλως φιλοφροσύνης καὶ εὐνοίας· ἀσμένως δὲ συνδιελέγετο πολλὰς ὥρας μόνῃ μετ' αὐτοῦ. Ἄλλὰ

τί ἦτο τὸ αἰώνιον, τὸ ἀνεξάντλητον θέμα τῶν συνδιαλέξεων τῶν τούτων; Ὁ Ἰωάννης, καὶ αὐθις ὁ Ἰωάννης, καὶ ἀείποτε ὁ Ἰωάννης!

Ὁ Παῦλος ἦτο ἐπιπόλαιος, ἄσματος, μάταιος, ἀλλ' ὅμως καθίστατο ἐμβριθὴς ὁσάκις ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ Ἰωάννου, ὃν ἐγίνωσκε νὰ ἐκτιμᾷ, ὃν ἐγίνωσκε νὰ ἀγαπᾷ. Μόνῃ δὲ αὐτοῦ χαρὰ καὶ προθυμία ἦτο νὰ λέγῃ ὅτι καλὸν ἠδύνατο περὶ τοῦ παιδικοῦ του φίλου. Βλέπων δὲ τὴν Μπεττίναν ἀσμένως ἀκροωμένην, προέεχεν ἀφειδῶς τὴν εὐφραδειάν του.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ Παῦλος ἠθέλησε — καὶ ἦτο βεβαίως δικαίωμα του — νὰ ὠφελήθῃ ἐκ τῆς ἰπποτικῆς συμπεριφορᾶς του. Συνδιελέγετο μετὰ τῆς Μπεττίνας ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας· μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν τοῦ Ἰωάννου πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς αἰθούσης καὶ τῷ εἶπε:

— Μ' ἀφήκες τὸ στάδιον ἐλεύθερον . . . καὶ ἐπέπεσα ἀτρόμητος ἐπὶ τῆς μὴς Πέρσιβαλ.

— Καὶ δὲν πιστεύω νὰ εἶσαι δυσηρεστημένος διὰ τὴν ἔκβασιν τῆς ἐπιχειρήσεώς σου. Ἴδου ὅπου ἐγείνατε φίλοι στενοί.

— Ναὶ βέβαια . . . δὲν λέγω ὅχι. Δὲν ὑπάρχει πλάσμα μᾶλλον ἀξιαγάπητον καὶ θελκτικώτερον τῆς μὴς Πέρσιβαλ, δὲν εἶμαι δὲ πάλιν τόσον, ὥστε νὰ μὴ το ἀναγνωρίσω, διότι ἐκεῖ ἐν τῷ συνουμιλοῦμεν οἱ δύο μας με ἀναγκάζει νὰ παριστῶ πρόσωπον ἀχαρὶ καὶ γελαῖον, πρόσωπον τὸ ὁποῖον δὲν ἀρμόζει εἰς τὴν ἡλικίαν μου· ἡ ηλικία μου εἶνε ἡλικία τῶν ἐρώντων καὶ ὅχι τῶν ἐξ ἀπορρήτων.

— Τῶν ἐξ ἀπορρήτων;

— Μάλιστα, φίλε μου, τῶν ἐξ ἀπορρήτων! Ἴδου ποῖον εἶνε τὸ ἔργον μου ἐδῶ μέσα! Τώρα πρὸ ὀλίγου μᾶς παρετήρεις . . . Ὡ! βλέπω πολὺ καλά . . . Μᾶς παρετήρεις . . . Εἰξέυρεις λοιπὸν περὶ τίνος ἐλέγομεν; Περὶ σοῦ, ἀγαπητέ μου, περὶ σοῦ καὶ μόνον περὶ σοῦ! Καὶ τὸ αὐτὸ γίνεται καθ' ἐσπέραν. Ἐρωτήσεις ἀτελεύτητοι: «Συναντηθήτε μαζί; καὶ οἱ δύο σας εἴχετε διδάσκαλον τὸν πατέρα Κωνσταντίον; Θὰ γείνη μετ' ὀλίγον λογαγίς; Καὶ ἔπειτα; — ταγματάρχης. — Καὶ ἔπειτα; — Συναγματάρχης καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπὰ. . . » Ἀχ! Ἰωάννη μου, Ἰωάννη, ἐὰν ἤθελες νὰ ἐπιχειρήσῃς κατὰ τι εὐχάριστον! . . .

Ἄλλ' ὁ Ἰωάννης δυσηρεστήθη καὶ σχεδὸν ἐξωργίσθη, ὥστε ὁ Παῦλος ἐξεπλάγη σφόδρα ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τούτου ἐξερεθισμοῦ τοῦ Ἰωάννου.

— Καλέ, τί ἔχεις; Νομίζω ὅτι ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε . . .

— Συγγνώμην, ἔπαισα. Ἄλλὰ πῶς σ' ἐπῆλθε τοιαύτη ἰδέα ἄτοπος; . . .

— Ἄτοπος; . . . δὲν βλέπω . . . Ἐγὼ μάλιστα καὶ περὶ ἐμοῦ συνέλαβα τὴν αὐτὴν ἰδέαν.

— Ἄ! σὺ . . .

— Πῶς! ἄ! ἐγὼ; . . . Ἄλλὰ πῶς ὅχι καὶ σὺ; . . . Σὺ ἀξίζεις περισσότερο ἐμοῦ . . .

— Παῦλε, σὲ παρακαλῶ, παῦσε! . . .

Ἡ στενοχωρία τοῦ Ἰωάννου ἦτο προσφάνης.

— Καλὰ λοιπὸν φθάνει . . . ἄς παύσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν . . . Θέλω μόνον νὰ εἰπῶ ὅτι ἡ μὴς Πέρσιβαλ μ' εὐρίσκει πολὺ νόστιμον, πολὺ νόστιμον, πολὺ νόστιμον· ἀλλὰ ποτὲ ὅμως ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν, ποτὲ ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν, ἡ μικρούλα. Θὰ κατφύγω λοιπὸν καὶ ἐγὼ εἰς τὴν κυρίαν Σκῶτ, χωρὶς ὅμως μεγάλας ἐλπίδας. . . Βλέπεις, Ἰωάννη, θὰ διασκεδάσω πολὺ ἐδῶ μέσα, ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος.

Καὶ ἐτράπη μὲν ἐπὶ τὴν κυρίαν Σκῶτ· ἀλλ' εὐθὺς τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως εἶδε καὶ ἐδῶ πάλιν τὸν Ἰωάννην φράσσοντα τὴν ὁδόν. Οὗτος ἤρχετο τακτικώτατα καὶ ἐκάθητο ἐν τῷ κλύῳ τῷ ἰδικιτέρῳ τῆς κυρίας Σκῶτ, ἦτις, ὡς ἡ Μπεττίνα εἶπε καὶ αὐτῇ τὴν μικρὰν αὐτὴν τῆς. Ἐρχόμενος δὲ ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης οὐδὲν ἄλλο ἐπέζητει ἢ προστασίαν, καταφύγιον, ἄστυον.

Τὴν ἡμέραν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης συνδιαλέξεως περὶ τῶν ἀνευ ἔρωτος γινόμενων γάμων, καὶ αὐτῇ ἡ Μπεττίνα τὸ πρῶτον ἤδη ἠσθάνθη ἀφνης διεγειρομένην ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀγαπᾶν, ἦτις καθεύδει, ἀλλ' οὐχὶ πολὺ βαθέως, ἐν τῇ καρδίᾳ πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν νεανίδων. Ἡ αὐτῇ συναίσθησις ἐγένετο ταυτοχρόνως ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Μπεττίνας καὶ τῇ τοῦ Ἰωάννου. Καὶ οὗτος μὲν φοβηθεὶς ἐχώρησεν εἰς τὰ ὀπίσω, ἐκείνη δὲ τουναντίον ἐν ὄλῃ τῇ ἀφελείᾳ τῆς ἀθωότητος αὐτῆς, παρεδόθη ὄλη εἰς τὴν υπερβάλλουσαν ἐκείνην συγκίνησιν καὶ συμπάθειαν.

Ἀνεμένε δὲ τὸν ἔρωτα . . . ἐὰν ἦτο ὁ ἔρωτος, τὸν ἄνδρα, ὅστις ἐμελλε νὰ εἶνε ὁ λογισμὸς τῆς, ἡ ζωὴ τῆς, ἡ ψυχὴ τῆς, ἂν ἦτο αὐτός, ὁ Ἰωάννης οὗτος! Καὶ διατί ὅχι; Τὸν ἐγίνωσκε πολὺ μᾶλλον ἢ πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἀπὸ ἐνός ἤδη ἔπους περιεδινούντο, περὶ τῆς περιουσίας τῆς. Πάνθ' ὅσα δὲ περὶ αὐτοῦ ἐγίνωσκε οὐδ' ἐλάχιστόν τι περιεῖχον τὸ δυνάμενον νὰ ἀποθαρρύνῃ τὴν πίστιν καὶ τὸν ἔρωτα ἐντίμου νεανίδος. Ἄπαγε!

Ἀμφότεροι δὲ καθόλου εἰπεῖν ἐποιοῦν καλῶς, ἀμφοτέροι ἦσαν ἐν τῷ καθήκοντι καὶ ἐν τῇ ἀκλιθείᾳ· ἐκείνη μὲν παραδιδόμενη, ἐκεῖνος δὲ ἀνθιστάμενος, ἐκείνη μὲν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κἂν συλλογιζομένη τὴν ἀφάνειαν τοῦ Ἰωάννου, τὴν πενίαν του, ἐκεῖνος δὲ ἀποδειλιῶν καὶ τρεπόμενος εἰς τὰ ὀπίσω πρὸ τοῦ βουνοῦ ἐκείνου τῶν ἑκατομμυρίων ὡς πρὸ δεινοῦ ἐγκλήματος· ἐκείνη μὲν διαλογιζομένη ὅτι δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ συζητῇ μετὰ τοῦ ἔρωτος, ἐκεῖνος δὲ διαλο-

γιζόμενος ὅτι δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ συζητῇ μετὰ τῆς τιμῆς.

Καὶ ἰδοὺ διατί καθ' ὅσον ἡ Μπεττίνα ἐγένετο ἐρωτικώτερα καὶ παρεδίδοτο μετὰ μείζονος εὐλικρινείας εἰς τὸν προκαλοῦντα αὐτὴν ἔρωτα, ἰδοὺ διατί ὁ Ἰωάννης καθίστατο ὁσημέραι σκυθρωπότερος καὶ μᾶλλον ἐμφροντις, διότι ἐφοβείτο οὐ μόνον τὸ νὰ ἀγαπήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ἀγαπηθῇ.

Ἐπρεπε νὰ μὲν ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ νὰ μὴ ἔρχεται. . . Καὶ προσεπάθησε μὲν ἀλλὰ δὲν το κατώρθωσε . . . διότι ὁ πειρασμὸς ἦτο σφοδρότατος καὶ ὑπερίσχυεν. Ἦρχετο λοιπὸν . . . ἐκείνη δὲ ἐσπευδε πρὸς αὐτὸν τείνουσα τὰς χεῖρας καὶ ἔχουσα μειδιάμα ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ τὴν καρδίαν τῆς ἐν τῷ βλέμματι. Ὅλη δὲ ἐφαίνετο λέγουσα:

«Ἄς προσπαθήσωμεν νὰ ἀγαπηθῶμεν, καὶ ἐὰν δυνηθῶμεν ἄς ἀγαπώμεθα!»

Ἄλλὰ παρευθὺς τὸν Ἰωάννην κατελαμβάνεν ὁ φόβος, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας ἐτόλμα νὰ ψαύσῃ τὰς δύο ἐκείνας χεῖρας τὰς προθύμως παραδιδόμενας εἰς τὴν περισφιγζίν τῶν χειρῶν του. Προσεπάθει νὰ ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα ἐκείνου ὅπερ ἐρωτικώτατον καὶ φαιδρὸν, τεταραγμένον καὶ περίεργον ἐπέζητει τὸ βλέμμα του. Ἐτρεμεν ἀναλογιζόμενος ὅτι κατ' ἀνάγκην ὄφειλε νὰ λαλήσῃ πρὸς τὴν Μπεττίναν, ὅτι κατ' ἀνάγκην ὄφειλε νὰ τὴν ἀκούσῃ. Τότε λοιπὸν κατέφευγε καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν κυρίαν Σκῶτ, ἡ δὲ κυρία Σκῶτ ἤκουε τότε παρ' αὐτοῦ λόγους ἀμφιβόλους, συγκεχυμένους, τεταραγμένους, οἵτινες δὲν ἀπετείνοντο μὲν πρὸς αὐτὴν, ἀλλ' ἐκείνη ὅμως ἐξελάμβανεν αὐτοὺς ὡς τοιοῦτους.

Καὶ δὲν ἠδύνατο ἡ Σουζῆ νὰ μὴ ἀπατηθῇ· διότι ἡ Μπεττίνα οὐδὲν εἶχεν εἶπη εἰς αὐτὴν περὶ τῶν ἀορίστων ἐτι καὶ συγκεχυμένων αἰσθημάτων ὑφ' ὧν συνεταράσσετο, ἀλλ' ἔκρυπτε καὶ ἐθώπευε τὸ ἀπόρητον τοῦ ὑποφώσκοντος ἔρωτός τῆς, ὡς ὁ φυλάργυρος κρύπτει καὶ θωπεύει τὰ πρῶτα χρυσᾶ νομίσματα τοῦ θησαυροῦ του. . . Τὴν δὲ ἡμέραν καθ' ἣν θὰ διεγίνωσκεν ἀκριβῶς τὰ τῆς καρδίας τῆς, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἦτο βεβαία ὅτι ἀγαπᾷ, ὦ! πῶς θὰ ἐλάλει τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ μετὰ πόσης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης θὰ ἔλεγε τὰ πάντα πρὸς τὴν Σουζῆν! . . .

Λοιπὸν ἡ κυρία Σκῶτ ἐπὶ τέλους ἐξελάβεν ὡς ἐξ ἑαυτῆς πηγαζούσαν τὴν μελαγχολίαν ἐκείνην τοῦ Ἰωάννου, ἦτις ὁσημέραι ἐγένετο καταφανεστέρα. Ἐτέρπετο δὲ—διότι οὐδόλως δυσαρσετεῖται γυνὴ νομίζουσα ὅτι ἀγαπᾶται—ἐτέρπετο, λέγω, καὶ ἐλυπεῖτο· διότι ἐτίμα ὑπερβαλλόντως τὸν Ἰωάννην καὶ φιλικώτατα διέκειτο πρὸς αὐτὸν, ἐθλίβετο δὲ διαλογιζομένη ὅτι χάριν αὐτῆς ἦτο περιλυπὸς καὶ δυστυχής.

Ἄλλὰ ταυτοχρόνως συνηθάνετο καὶ τὴν ἀ-
θωότητά της· διότι πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους προσ-
εφέρετο ἐνίοτε φιλαρέσκως, λίαν φιλαρέσκως καὶ
βεβιαίως δὲν ἠμάρτανε βρακυνίζουσα αὐτοὺς ὀ-
λίγον τι· διότι ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν εἶχον νὰ κά-
μωσιν, εἰς οὐδὲν ὄντες χρήσιμοι, ὥστε ὁ φιλά-
ρεσκος τῆς Σουζή τρέπος ἀπησχόλει αὐτοὺς
τέρπων ἅμα καὶ συντελών ἵνα κατὰ τὸ δὴ λε-
γόμενον ἐνδρίσκωνται σὲ δουλειά, ὡσαύτως δὲ
καὶ ἐκεῖνη. . . Ἄλλὰ πρὸς τὸν Ἰωάννην ἕως
οὐδέποτε προσηνέχθη φιλαρέσκως καὶ κατὰ
τοῦτο ἐγίνωσκεν ἐκυτὴν οὖσαν ἐκτὸς πά-
σης μέμφεως. Διότι ὁ Ἰωάννης κατὰ τὴν
κρίσιν αὐτῆς ἦτο πολὺ ἀνώτερος τῶν ἄλλων
κατὰ πάντα καὶ ὑπέφερε μὲ τὰ σωστά του,
ὅπερ δὲν ἤθελεν ἡ κυρία Σκώτ. Ὅθεν δις ἤδη
ἢ τρίς μικροῦ δεῖν ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ἠδέως
καὶ εὐμενῶς, ἀλλ' ἔπειτα πάλιν ἐσκέφθη. . .
ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐμελλε νὰ ἀπουσιάσῃ ἐπὶ ἡμέ-
ρας εἴκοσι, μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του, εἴαν
ἔκρινεν εὐλογον θὰ τον ἐνουθέτει ὀλίγον καὶ θὰ
διεξήγη τὸ πρᾶγμα οὕτως, ὥστε δὲν θὰ ἤρχετο
ὁ ἔρωσ νὰ ριφθῆ ἀνοήτως μεταξὺ τῆς φιλίας των.

Λοιπὸν ὁ Ἰωάννης ἀπήρχετο τὴν ἐπιού-
σαν. . . Καὶ ἡ μὲν Μπεττίνα προσεπάθησε παν-
τὶ σθένει νὰ τον καταπέσῃ νὰ διέλθῃ τὴν τε-
λευταίαν ταύτην ἡμέραν ἐν Δογγεβάλ καὶ νὰ
γευματίσῃ ἐν τῷ πύργῳ ὃ δὲ Ἰωάννης ἠρνεῖτο,
προβάλλων τὰς κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἀνα-
χωρήσεώς του ἀσκολίας. Ἄλλ' ὅμως ἦλθε τὴν
εσπέραν περὶ ὥραν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν, πεζός,
πολλὰκις δὲ καθ' ὁδὸν ἐπεχείρησε νὰ ἐπανέλθῃ
εἰς τὸ οἶκόν του.

— Ἐὰν εἶχον θάρρος, ἔλεγε καθ' ἐκυτόν, δὲν
θὰ τὴν ἐπανεβλέπον. Ἀναχωρῶ αὐριοῦν καὶ δὲν
θὰ ἐπανεέλθω εἰς Σουβινὴν ἐφ' ὅσον αὐτὴ μένει
ἐδῶ. . . Τὸ ἀπεφάσισα καὶ τὸ ἀπεφάσισα ὀρι-
στικῶς.

Ἄλλ' ἐξηκολούθησε βραδίῳ, διότι ἤθελε νὰ
τὴν ἴδῃ ἀπαξ ἔτι. . . τὸ ὕστατον.

Ὡς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἰθουσαν προσέδρα-
μὲν ἡ Μπεττίνα εἰς προὔπαντησίν του λέγουσα:

— Ἦλθετε τέλος πάντων! . . . Ἄλλὰ τό-
σον ἐξώρως!

— Εἶχα ἀσκολίας πολλὰς.

— Καὶ ἀναχωρεῖτε αὐριοῦν;

— Μάλιστα, αὐριοῦν.

— Πολὺ πρῶτ;

— Τὰς πέντε.

— Καὶ θὰ περάσετε ἀπὸ τὸν δρόμον ὃ ὀ-
ποῖος διέρχεται ἀπ' ἐξῶ ἀπὸ τὸν κήπον μας
καὶ ἔπειτα διέρχεται ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ χω-
ρίου;

— Μάλιστα, ἀκριβῶς αὐτὸς εἶνε ὁ δρόμος
μας.

— Καὶ διατί τόσο πρῶτ; Καὶ ἐγὼ εἶχα σκο-
πὸν νὰ ἀνυβῶ εἰς τὸ ἀνδρῶν τοῦ κήπου νὰ

σας ἰδῶ διερχόμενον καὶ νὰ σας ἀποχαιρετίσω.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐκράτει ἐπιμόνως τὴν
καίουσαν χεῖρά του. Οὗτος δὲ περιλυπος ἀπέ-
συρεν αὐτὴν διὰ τῆς βίρας.

— Πρέπει, εἶπε, νὰ ὑπάγω νὰ χαιρετίσω τὴν
ἀδελφὴν σας.

— Ἀπὸ τώρα! . . . ἐκεῖνη δὲν σας εἶδε. . .
ἔχει δέκα τριγύρω της. . . Καθίστατε ὀλίγον
ἐδῶ, πλησίον μου.

Ἦναγκάσθη νὰ καθίσῃ παρ' αὐτῆς.

— Εὐρετε, τῷ εἶπε, καὶ ἡμεῖς ἀναχωροῦ-
μεν.

— Καὶ σεῖς;

— Μάλιστα! πρὸ μιᾶς ὥρας ἐλάβομεν τηλε-
γράφημα τοῦ γαμβροῦ μου πολὺ εὐχάριστον.

Ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ μετὰ ἓνα μῆνα καὶ τώρα
ἔρχεται μετὰ δώδεκα ἡμέρας· μεθαύριο πρῶτ
ἐπιβιβάζεται εἰς Νέακ Ἰόρκην ἐπὶ τοῦ Λαβρα-
δόρου. . . καὶ θὰ ὑπάγωμεν νὰ τον περιμεινω-
μεν εἰς Χάβρην. . . ἄναχωρήσωμεν μεθαύριο. Θὰ
παρὰλάβωμεν καὶ τὰ μικρά. Θὰ τα ὠφελήσῃ
νὰ ἀναπνεύσῃ καμμιὰ δεκαριὰ ἡμέρας τὸν ἄ-
ερα τῆς θαλάσσης. . . Πόσον θὰ χαρῆ ὁ γαμ-
βρός μου ὅταν σας γνωρίσῃ. . . Τί λέγω νὰ σας
γνωρίσῃ; . . . Ἐκεῖνος δὲ πρὸ πολλοῦ σας γνω-
ρίζει, διότι εἰς ὅλα μας τὰ γράμματα τοῦ το
γράφωμεν. Εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ συμφωνήσετε
θαυμάσια οἱ δύο σας. Εἶνε ἐξαιρετος. . . Καὶ
πόσας ἡμέρας θὰ λείψετε;

— Εἴκοσ' ἡμέρας.

— Εἴκοσι ἡμέρας. . . εἰς τὸ στρατόπεδον;

— Μάλιστα, κυρία, εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς
Σερκώτης.

— Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους τῆς Αὐρηλίας.

Ἠρώτησα σήμερον τὸ πρῶτ τὸν νονόν σας καὶ
μου παρέστησε καταλεπτῶς τὸ μέρος. Καὶ καὶ
μὲν χαίρω πολὺ διότι πηγαίνω εἰς προὔπαντη-
σιν τοῦ γαμβροῦ μου, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ
δυσχεραστοῦμαι ὀλίγον διότι ἀναχωρῶ, εἰ δὲ μὴ
καθ' ἡμέραν θὰ ἔκαμνα μικρὰν ἐπίσκεψιν τοῦ
νοννοῦ σας. . . καὶ θὰ μου ἔλεγε τὰ νέα σας.

Θέλετε μετὰ καμμιὰ δεκαριὰ ἡμέρας νὰ γρά-
ψετε πρὸς τὴν ἀδελφὴν μου δύο ἀράδες—δὲν
θα χάσετε πολλὴν ὥραν,— νὰ γράψετε πῶς ἔ-
χετε καὶ ὅτι δὲν μας λησμονεῖτε;

— Ὡ! νὰ σας λησμονήσω. . . νὰ λησμονή-
σω τὴν χάριν, τὴν ἀγαθότητά σας. . . ποτέ,
κυρία, ποτέ!

Καὶ ἡ φωνὴ του ἔτρεψε. Φοβηθεὶς δὲ τὴν
συγκίνησιν του ἠγέρθη. . .

— Πρέπει, κυρία, νὰ ἰδῶ καὶ νὰ χαιρετίσω
τὴν ἀδελφὴν σας. Με νυττάζει. . . καὶ θὰ ἀπορῆ.

Καὶ διήλθε διὰ μέσου τῆς αἰθούσης ἡ δὲ
Μπεττίνα τὸν παρεκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἦ κυρία Νόρτον ἐκάθισε τὴν ὥραν ἐκεῖνην πρὸ
τοῦ κλειδοκουμβάλου ἵνα χορεύσωσιν ὀλίγον οἱ

νέοι. Ὁ δὲ Παῦλος Λαβαρδὲν προσελθὼν πρὸς
τὴν Μπεττίναν, εἶπε πρὸς αὐτὴν:

— Εὐαρεστεῖσθε νὰ με κάμῃτε τὴν τιμὴν,
κυρία. . .

— Ἀχ!, ἀπεκρίθη, νομίζω ὅτι ἔδωκα ὑπό-
σχασιν εἰς τὸν κύριον Ἰωάννην.

— Τέλος πάντων, ἂν δὲν εἶν' ἐκεῖνος. . . ἐγώ.

— Εἴμεθα σύμφωνοι.

Καὶ ἡ Μπεττίνα ἐπορεύθη πρὸς τὸν Ἰωάννην
καθήμενον ἤδη παρὰ τῆ Κυρία Σκώτ.

— Εἶπα μίαν μεγάλην ψευτιά, τῷ εἶπεν.

Ὁ κύριος Λαβαρδὲν με προσεκάλεσε νὰ χορεύ-
σωμεν, καὶ ἐγὼ ἀπεκρίθην ὅτι ἔδωκα ὑπόσχα-
σιν εἰς ὑμᾶς. . . Ναι, δὲν εἶν' ἀλήθεια; θέλετε;

Νὰ τὴν κρατήσῃ ἐν ταῖς ἀγκάλαις του, νὰ
ἀναπνεύσῃ τὸ μύρον τῆς κόμης της! . . . Ὁ
Ἰωάννης ἠσθάνετο ὅτι αἰ δυνάμεις του ἐξέλι-
πον. . . καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ ναί.

— Πολὺ λυποῦμαι, κυρία, ἀλλὰ δὲν εἴμπα-
ρῶ. . . ἀπόψε δὲν εἶμαι καλά! Ἐπέμεινα δὲ
νὰ ἔλθω, διὰ νὰ μὴ ἀναχωρήσω χωρὶς νὰ σας
ἀποχαιρετίσω· ἀλλὰ νὰ χορεύσω, ὄχι, δὲν εἴμ-
παρῶ.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἡ δὲ κυ-
ρία Νόρτον ἀνέκρουεν ἤδη τὴν προανάκρουσιν
τοῦ βαλλισμοῦ.

— Λοιπὸν! εἶπεν ὁ Παῦλος προστρέχων πε-
ριχαρῆς, ἐκεῖνος, κυρία, ἐγώ;

— Ὑμεῖς, εἶπεν ἡ Μπεττίνα περιλυπος, οὐ-
δὲ ὅπως ἀποστρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ
Ἰωάννου.

Ἦτο δὲ σφόδρα τεταραγμένη καὶ ἀπεκρίθη
οὐδ' αὐτὴ γινώσκουσα καλά καλὰ τί ἔλεγε.

Παρευθὺς δὲ μετενόησε διότι συνήνεσε νὰ χορεύ-
σῃ, προτιμῶσα νὰ μένῃ παρ' αὐτῷ. . . Ἄλλὰ
δὲν ἦτο πλέον καιρὸς, διότι ὁ Παῦλος ἔλαβε
τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἔσυρε.

Ὁ Ἰωάννης ἐγερεθεὶς παρετήρει ἀμφοτέρους·
νέφος διήλθε πρὸ τῶν ὀμμάτων του καὶ ἔπα-
σχε δεινῶς.

— Δὲν θὰ κάμω ἄσχημα, εἶπε, νὰ ἐπωφελη-
θῶ τὸν χορὸν καὶ νὰ φύγω. . . καὶ αὐριοῦν τὸ πρῶτ
γράφω δύο λέξεις πρὸς τὴν κυρίαν Σκώτ καὶ τὴ
ζητῶ συγγνώμην.

Καὶ ἦλθε πρὸς τὴν θύραν. . . οὐδὲ ὅπως παρα-
τηρῶν τὴν Μπεττίναν, διότι ἂν τὴν ἔβλεπε, θὰ
ἔμενε.

Ἄλλ' ἡ Μπεττίνα τὸν παρετήρει, καὶ αἰφνης
εἶπε πρὸς τὸν Παῦλον:

— Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ, κύριε, ἀλλὰ ἐκου-
ράσθην ὀλίγον. Ἄς σταθῶμεν, παρακαλῶ. . .
θὰ με συγχωρήσετε, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

Ὁ Παῦλος τῇ πρότεινε τὸν βραχίονά του,
ἀλλ' ἐκεῖνη:

— Ὅχι, ὄχι, εἶπε, σὰς εὐχαριστῶ.

— Ἦ θύρα τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην ἐκλείσθη, ὃ
δὲ Ἰωάννης δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ. Ἦ Μπεττίνα

διήλθε τὴν αἰθουσαν δρομικῶς, ὃ δὲ Παῦλος ἀπέ-
μεινε μόνος, ἐκθαμβος, οὐδὲν νοῶν.

[Ἐπειτὰ συνέχεται].

ΤΟ ΦΙΛΟΙΚΕΙΟΝ

τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζῴων.

Β'

Περὶ ἐκτρώσεως.

Ἐν ταῖς ἀρχετύποις κοινωνίαις ἡ ἠθικὴ εἶ-
ναι ἀμορφος καὶ ἀτελεστάτη ἡ δημοσία γνώ-
μη τῆς πατριᾶς ἢ τῆς φυλῆς ἡκιστα μεριμνᾷ
περὶ τῶν ἀτομικῶν πράξεων· οἱ γονεῖς δύναν-
ται νὰ διαθέσωσι κατὰ τὸ δοκοῦν τὴν τύχην
τῶν τέκνων των, καὶ πολλῶ μᾶλλον νὰ παρα-
κλύσωσι τὴν γέννησιν αὐτῶν. Καὶ οἱ πλεῖστοι
ἀκόμη τῶν γεγραμμένων κωδίκων, ἐν κοινο-
νίαις χωρούσαις εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ,
οὐδεμίαν ποιοῦνται μνειάν τοῦ ἐγκλήματος
τῆς ἐκτρώσεως, μολὶς δ' ἐν τῇ Ζενδ' Ἀβέστῃ
εὐρηται νομικοὶ ὀρισμοὶ περὶ τοῦ θέματος τοῦ-
του. Παρὰ δὲ ταῖς φυλαῖς τῶν ἀγρίων εἶναι
ἐπίσης ἐπιτετραμμένον τῇ ἐγκύφῃ ν' ἀπαλλαγῇ
τοῦ καρποῦ τῆς καιλίας της, ὡς καὶ νὰ κείρῃ
τὴν κόμην αὐτῆς. Πρὸς πίστωσιν τῶν λόγων
ἡμῶν ἀναφέρομεν ὀλίγα παραδείγματα, ἐκ τῶν
παμπληθῶν, ἀπερ' ἀπαντῶμεν ἐν πάσαις ταῖς
φυλαῖς.

Αἱ Τασμαναὶ προβαίνουν μετὰ μεγίστης
εὐκολίας εἰς ἐκτρώσεις, μὴ θέλουσαι νὰ ἔχωσι
τέκνα προτοῦ νὰ παρέλθωσι πολλὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ
γάμου αὐτῶν, καὶ τοῦτο, ὡς λέγει ὁ αἰδέσιμος
Bonwick, ἵνα διατηρῶσιν ἐπὶ μακρὸν ἀκμαίαν
τὴν καλλονὴν αὐτῶν. Ὁ τρόπος δὲ τῆς ἐκ-
τρώσεως εἶναι ἀτελεστάτος, ὡς εἶναι ἀτελε-
στάτη καὶ ἡ διανοητικὴ τῶν Τασμανῶν ἀνά-
πτυξις. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου ἀπο-
τελέσματος μίᾳ γρατῇ ἐπιτηδᾷ ἐπανειλημμέ-
ως ἐπὶ τῆς γαστρῆς τῆς κυούσης γυναικός.
Ὅμοια συνήθεια ἐπεκράτει καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ
κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν
πρώτων Εὐρωπαϊῶν ἀποίκων.

Ὁ Bonwick ἀποδίδωσι τὸ ἔθος εἰς λόγον
αἰσθηματικόν· συχνάκις ὅμως παρορμᾷ εἰς τοῦ-
το τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας ἄλλος λόγος σπου-
δαιότερος, ἦτοι ἡ σπάνις τῶν τοῦ βίου ἀναγ-
καίων καὶ ἡ δυσκολία τῆς ἀνατροφῆς τῶν παι-
δίων.

Ἐν Νέα Καληδονίᾳ αἱ γυναῖκες ποιοῦνται
ἐπίσης συνηθέστατα ἐκτρώσεις. Οἱ τρόποι των
εἰσι ποικίλοι· ὁ ἀπλουστάτος δ' εἶναι ὁ διὰ βα-
νανῶν· τρώγουσι δηλονότι χλωρὰς βανάννας βε-
δρασμένας. Ἦ συνήθεια κατέστη παροιμιακὴ
καὶ λέγουσιν ἐν τῇ νήσῳ περὶ γυναικός ποιη-
σαμένης ἐκτρώσιν· «Ἐφαγε καὶ αὐτὴ βανάναν».

Ἄλλ' οὐδείς ἐσκέφθη ποτὲ νὰ κατακρίνη πρᾶξιν τόσῃ ἀπλήν καὶ δικαίαν, κατὰ τὴν ἐγχώριον ἠθικὴν.

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ Φορμόζα, καίπερ οἰκουμένη ὑπὸ φυλῆς μᾶλλον ἀνεπτυγμένης, ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἔχωσι τέκνα προτοῦ νὰ συμπληρώσωσι τὸ τριακστόν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν· ἱερεῖαι δὲ ἐκπληροῦσι κοινωνικὸν καθήκον, πατοῦσαι ἐπὶ τῆς κοιλίας τῶν γυναικῶν, ὅσα καθίστανται ἔγκυοι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας. Ὅθεν ἡ συνήθεια αὕτη δὲν προέρχεται ἐξ ἀτομικῆς ἰδιοτροπίας ἢ ἰδιοτελείας, ἀλλὰ λόγον ἔχει αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας, φοβουμένης μὴ ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν μελῶν καταστῆ ὑπέρογκος καὶ δυσανάλογος πρὸς τοὺς πόρους τῆς νήσου.

Καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἐπίσης εἶναι κοινότατον τὸ ἔθος τῆς ἐκτρώσεως, ὅπερ ἦτο τὰ μάλιστα διαδεδομένον ἐν ταῖς φυλαῖς ταῖς οἰκούσαις παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Οὐδσωνος. Μέχρι τοῦ νῦν δὲ ἐν τῇ Πλάτα, οἱ Παύαγκουσι, ἀφ' οὗ αἱ γυναῖκες τῶν γεννησῶσι δύο τέκνα ζωντανά, ἐξαναγκάζουσιν αὐτὰς νὰ ποιδῶνται ἐκτρώσεις. Τὸ αὐτὸ ποιοῦσι καὶ οἱ γείτονές των, οἱ Μπάυαι. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Οὐμβόλδου, παρομοίως συνηθείας ἔχουσι καὶ οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Ὀρενόκης, ὧν αἱ γυναῖκες ἐξευρίσκουσι ποικίλα ἐξαμβλωτικὰ φάρμακα καὶ συνήθως θέλουσι νὰ γίνωνται μητέρες εἰς ἐποχὴν σχετικῶς προχωρημένην.

Παρὰ δὲ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς τῆς λευκῆς φυλῆς, ὧν μείζων ἢ εὐμάρεια καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἡ ἠθικὴ, τὸ ἐγκλημα τῆς ἐκτρώσεως καταδικάζεται ὑπὸ τῆς δημοσίας γνώμης καὶ αὐστηρῶς τιμωρεῖται ὑπὸ τῶν νόμων. Εἶναι ὅμως ἀφ' ἑτέρου γνωστὸν ὅσῃσιν συνήθειαι εἰσὶ καὶ παρ' ἡμῖν αἱ ἐκτρώσεις. Αἱ δικαστικαὶ ἐφημερίδες παρέχουσιν ἐπαρκεῖς περὶ τούτου πληροφορίας, καὶ δὲν ὑπάρχει ἰατρὸς, παρ' οὗ νὰ μὴ ἐξήτησάν ποτε γυναῖκες ἐξαμβλωτικὰ φάρμακα. Καὶ ἐν τούτῳ, ὡς καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις, ὅπως καταμαθόμεν τὴν ἀλήθειαν, δεῖν νὰ ποζέσωμεν τὸ ἠθικὸν ἐπίχρισμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Οὕτω δὲ θὰ ἴδωμεν, ὅτι ἐν κοινωνίαις κατ'ἐπίφασιν τὰ μάλιστα πεπολιτισμέναις ὑφίσταται ἀκόμη καὶ θὰ ὑφίσταται ἐπὶ μακρὸν ἰλὺς παλαιῆς βαρβαρότητος.

Γ'

Περὶ παιδοκτονίας.

Ἡ ἐξαμβλωσις εἶναι τύπος τεχνικώτερος καὶ ἄμα ἐπικινδυνότερος ἐφαρμογῆς τῶν περὶ πληθυσμοῦ δογμάτων τοῦ Μάλθου. Ἄλλ' ἡ παιδοκτονία, ἀπλουστερα ὅσα καὶ ἄμα ὑλιγώτερον ἐπικινδυνός, εἶναι διὰ τοῦτο καὶ συνηθεστερα. Καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ζῴοις δὲν εἶναι

σπάνια παραδείγματα παιδοκτονίας. Οὕτω βλέπομεν τὴν τοιαύτην προνοητικὴν ὠμότητα ἀσκουμένην ὑπὸ τῶν σφηκῶν, οἵτινες μὴ ἐναποταμιεύοντες τροφὰς διὰ τὸν χειμῶνα, κτείνουσι τὰ ἀργὰ κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐκκλαφθέντα. Ἐν ταῖς κατὰ φύσιν κοινωνίαις ὁ βίος εἶναι τραχὺς, σπάνια δὲ τὰ ἐπιτήδεια. Οἱ ἀνθρώποι, ἐν ἐνδείαις περὶ τὴν τροφὴν τὴν καθ' ἡμέραν διάγοντες, τρώγουσι ὅταν δύνανται, οἰκογένεια δὲ πολυμελής εἶναι βάρος ἀφόρητον. Τούτου δ' ἕνεκα ἀπανταχοῦ ζητοῦσι νὰ προλάβωσι τὸ κακὸν διὰ τοῦ θανάτου τῶν νεογνῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν θηλέων. Αἱ τοιαῦται δὲ πράξεις θεωροῦνται φυσικώταται, καὶ οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ φέγων αὐτάς. Διότι ἐν ταῖς ἀμόρφοις ἐκείναις κοινωνίαις τὸ ὁρμέφυτον τῆς πρὸς τὰ ἔκγονα στοργῆς καταπιέζεται εὐκολώτατα ὑπὸ τοῦ πόθου πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ μέλλοντος. Τὰ παραδείγματα εἰσι παμπληθῆ.

Καθ' ἅπασαν τὴν Μελανησιαν ἡ παιδοκτονία ἦτο ἄλλοτε καὶ εἶναι ἀκόμη συνηθεστερα. Οἱ Τασμανοί, συχνάκις λιμώττοντες, ἤμισα φείδονται τῆς ζωῆς τῶν τέκνων. Καὶ παρ' αὐτοῖς, ὡς ἀπανταχοῦ σχεδόν, θυσιάζονται πρὸ πάντων τὰ θήλαα. Ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων, συνθάπτουσι μετ' αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα τῶν ζωντανά, διότι οὐδεὶς αἰσθάνεται ὄρεξιν νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῶν ὄρφανῶν. Τὸ αἰσθημα τῆς μητρικῆς στοργῆς, στενοχωρούμενον ἐξ ἀπηνῶν ἀναγκῶν βίου ἐλευνοῦ, τρέπεται ὁδὸν ἄλλην. Οὕτως αὐταὶ ἐκτείνουσι αἱ γυναῖκες, αἱ ἀπαθέστατα κτείνουσαι τὰ ἴδια τέκνα, ἀνατρέφουσι καὶ περιποιοῦνται κινῶρα.

Ἐπίσης ἀνηλεεῖς πρὸς τὰ τέκνα τῶν εἰσὶ καὶ οἱ ὁμοιότατοι τοῖς Τασμανοῖς Αὐστραλοί. Ὡς ἐκεῖνοι, ἀναιροῦσι τὰ πλεῖστα τῶν νεογνῶν, μάλιστα δὲ τὰ θήλαα. Ἐκ τούτου δὲ κυρίως προέρχεται τὸ ὑλιγάρθμον τῶν γυναικῶν παρ' αὐτοῖς. Ἄλλα καὶ τῶν ἀρρένων μετρίως φείδονται οἱ Αὐστραλοί. Ὁ Στούρτ ἀναφέρει, ὅτι εἰς Ἰθαγενῆς τῶν ἐνδοτέρων τῆς Αὐστραλίας, ἐχρησιμοποίησε τὸ νοσοῦν τέκνον του, συντρίψας τὴν κεφαλὴν του κατὰ λίθου καὶ εἶτα ὀπτήσας καὶ φαγῶν αὐτό.

Καὶ αἱ λοιπαὶ μελανησιακαὶ φυλαὶ δὲν σέβονται πλεῖστον τὴν ζωὴν τῶν τέκνων· ἀλλ' ἀνάγκη νὰ συντάμωμεν τὸν λόγον, διότι ἔχομεν νὰ ἀναφέρωμεν παμπληθῆ ὅμοια γεγονότα, παρατηρηθέντα παρὰ ταῖς πλείστας τῶν ἡττον ἐξημερωμένων φυλῶν.

Ἐν πατριαῖς τισὶ τῆς νοτίου Ἀφρικῆς οἱ Ἰθαγενεῖς πρὸς σύλληψιν λεόντων ἐν ταῖς μεγάλας λιθίνας παγίσιν, ἄς κατασκευάζουσι, θέτουσιν ὡς δέλεαρ τὰ ἴδια τῶν τέκνα. Οἱ κάτοικοι τῆς Φολλινδοχίας ἀνταλλάσσουσι προθύμως τὰ τέκνα τῶν ἀντὶ εὐτελεστερατου τιμῆ-

ματος. Τὸ αὐτὸ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ Ζολᾶς τῆς Σενεγαμβίας κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Ραφενέλ.

Ἄλλὰ πρὸ πάντων ἐν ταῖς νήσοις, ἐνθα ἡ τῶν ἐπιτηδεῶν εὐρῆσις εἶναι μᾶλλον περιορισμένη, ἡ παιδοκτονία εἶναι κοινοτέρα. Τὸ ἔθος τοῦτο ἦν λίαν διαδεδομένον καθ' ἅπασαν τὴν Πολυνησίαν. Ἐν ταῖς Σανδβίχαις νήσοις ἐκάστη οἰκογένεια φυλάττει δύο ἢ τρία τὸ πολὺ παιδιά· τὰ δ' ἄλλα ἢ πνίγονται ἢ θάπτονται ζῶντα. Ἐν Ταϊτή δὲν ὑπῆρχε γυνὴ μὴ ἀποκτείνουσα τοῦλάχιστον ἓν τέκνον τῆς. Γνωστὸν ἄλλως, ὅτι ἐν τῷ Ταϊτίῳ πελάγει ὑπῆρχεν ἡ ἀδελφότης τῶν Ἀρέων, ἡτις ἐπέβαλλεν ὑποχρεωτικῶς εἰς τὰ μέλη αὐτῆς τὴν παιδοκτονίαν, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων σαφῶς ὀριζομένων. Ἡ ῥηθεῖσα ἀδελφότης ἐφειδέτο μόνων τῶν πρωτοτόκων τῶν ἀργηγῶν, οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τῶν ἑταίρων ὑπερρεοῦντο νάποκτείνωσι μόνον τοὺς πρωτοτόκους υἱοὺς καὶ πάσας τὰς θυγατέρας. Ἀξίον δὲ μνεῖας, ὅτι ἡ ἀδελφότης τῶν Ἀρέων ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἀρίστων Ταϊτίων, αἱ δὲ συνήθειαι αὐτοῦ ἦσαν καθιερωμένα καὶ ἐξηγηασμένα ὑπὸ τῆς θρησκείας. Ἄλλ' ὁ ἀνθρώπινος χόρτος, ἵνα κατ' Ἀλφιέρην εἴπωμεν, φύεται ἀφθόνως ἐν τῷ εὐδαίμονι ἐκείνῳ κλίματι, αἱ δὲ νῆσοι τῆς Ἑταιρίας βρίθουσι κατοίκων. Ὅθεν πρόδηλον ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο ἀπορρέει ἐκ τῆς θεωρίας τῆς χρησιμότητος.

Ὁμοίως οἱ κάτοικοι τῆς Τικοπίας, νήσου ἐχούσης ἐπὶ τὸ μόνον μιλίων περίμετρον, ὑπερρεοῦντο νάφινωσι ζῶντα δύο τῶν ἀρρένων τέκνων αὐτῶν, τὰ δ' ἄλλα νὰ πνίγωσι. Κατ' ἐξαιρέσειν δ' ἐσέβοντο τὴν ζωὴν τῶν θηλέων, ὅπουθεν προῆλθεν ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς πολυγαμίας. Ὁμοίως καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Ραδάκ (Α-οὐρ) ἐφόνωντο τὸ τρίτον ἢ τοῦλάχιστον τὸ τέταρτον τέκνον ἐκάστης γυναικός. «Κράτιστος νόμος ἡ τοῦ λαοῦ σωτηρία.»

Καὶ περ μονότονον τὸ θέμα, ἀνάγκη ὅμως νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν λυπηρὰν ταύτην, ἀλλ' ἄμα διδακτικωτάτην ἀπαρίθμησιν. Διότι εἶναι σπουδαιότατον νὰ καταδειχθῆ, ὅσῃσιν ἀσθενῆ εἶναι παρὰ τῷ μὴ τελείως ἐξημερωμένῳ ἀνθρώπῳ τὰ αἰσθηματικὰ ἐκεῖνα, ἀπερ οἱ ἡμέτεροι ἠθικολόγοι καὶ φιλόσοφοι ὑπολαμβάνουσι συνήθως ὡς ἀποκλειστικὴν καὶ ἐντιμοτάτην ιδιότητα τοῦ ἡμετέρου γένους.

Πολλὰ τῶν ἀμερικανικῶν πατριῶν τὴν αὐτὴν καὶ οἱ τῆς Πολυνησίας κάτοικοι δεικνύουσι περιφρόνησιν πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἰδίων τέκνων. Οἱ Γιουρουκαρὲ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς μετὰ μεγίστης εὐκολίας ἐγκαταλιμπάνουσι ἢ θυσιάζουσι τὰ τέκνα τῶν. Οἱ Μόχοι τῆς αὐτῆς χώρας τὰ αὐτὰ ἐποιοῦν, ἰδίως δὲ, ὡς συνήθως

συμβαίνει παρὰ τοῖς ἀγρίοις, δὲν ἐφειδόντο τῶν διδύμων. Παρομοίως οἱ Ἰθαγενεῖς Περούβιοι, οἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἡττον ἔχουσι ἐκχριστιανισθῆ, δὲν βαπτίζουσι τὰ διδύμα καὶ μετὰ δυσχερεσκείας τὰ ἀνατρέφουσιν. Ὁ Charlevoix παρετήρησε παραπλησίως συνηθείας παρὰ τοῖς Ἐρυθροδέρμοις· εἶδε λόγου χάριν νὰ συνθάπτηται ζῶν τὸ θηλάζον βρέφος μετὰ τῆς θανούσης μητρὸς του.

ὑπὸ κοινωνικῆν ἐποψιν, οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν οἱ Ἐσκιμῶσι τοῖς Ἐρυθροδέρμοις, ἐπειδὴ οἱ Ἐρυθροδέρμοι τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἀναιροῦσιν ὡς ἰσθλα θηρία τοὺς ἐντυγχάνοντας τῶν Ἐσκιμῶν. Ὅμως ἐκότεροι ἤμισα φείδονται τῆς ζωῆς τῶν ἰδίων τέκνων. Οἱ Ἐσκιμῶσι τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Καμπούσκας ἀποκτείνουσι τὰ τέκνα τῶν, ἂν ἦναι ὀλίγον ἀσθενῆ ἢ δύσμορφα. Καὶ τοῦτο διότι ἐν ταῖς παγεραῖς χώραις τῆς ἀρκτου ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶν εἶναι χαλεπός, δυστυχῆς δὲ ὁ ἀτελεῖς ἔχων τὴν σωματικὴν ὀργάνωσιν. Δύο γυναῖκες Ἐσκιμῶσι προέτειναν τῷ πλοιαρχῷ Πάρρου νάναλλαξῶσι τὰ τέκνα τῶν ἀντὶ σμικροτάτων πραγμάτων, νομίσασασι δὲ συνομολογηθεῖσαν τὴν συμφωνίαν, ἤρχισαν νάπογυμῶσιν αὐτὰ τῶν ἐνδυμάτων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ταῦτα δὲν περιελκυσθάνοντο εἰς τὴν συμφωνίαν. Ἐν Γροιλανδίᾳ, ἡ καθόλου εἶπεῖν παρὰ τοῖς Ἐσκιμῶσι ἐν γένει, θνησκούσης τῆς μητρὸς τὰ τέκνα συνθάπτοντο αὐτῇ. Ἡ θρησκεία ἐδικαιολογεῖ τὸ ἔθος τοῦτο, ὡς δικαιολογεῖ ἀπανταχοῦ τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας, τὰς ἀπαραιτήτους χρεῖας. Οἱ Ἐσκιμῶσι ἐπίστευον, ὅτι ἀπὸ τοῦ Χελλό, τοῦ ἐνδικαιτήματος τῶν νεκρῶν, ἡ μήτηρ ἐκάλει τὸ τέκνον τῆς, καὶ ὁ πατὴρ ἐφρόντιζε νὰ θέτῃ ἐν τῷ τάφῳ καὶ τὰς λωρίδας δι' οὗ ἐβάσταζεν αὐτὸ ἐπὶ τῶν νώτων ἢ μῆτηρ.

Ἐν Σινικῇ, ἐν τῇ συνετωτάτῃ ἐκείνῃ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις χώρας, ἐνθα ἡ ἐπίσημος θρησκεία εἶνε μᾶλλον κώδιξ ἠθικῆς, ἡ ἐκθεσις καὶ ἡ παιδοκτονία, ἰδίᾳ τῶν θηλέων νεογνῶν, εἶναι ἔθος παλαιότατον. Ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μάρκου Πόλου, καὶ τοῖ νόμος ἀπηγόρευε τοῦτο καὶ βρεφοκομεῖα ἦσαν ἰδρυμένα. Καὶ τοῦτο διότι ἡ σινικὴ ἠθικὴ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Πρὸς περιστολὴν τῆς ἐκθέσεως τῶν βρεφῶν ἐπιτρέπεται ἐν Σινικῇ ἡ πώλησις τῶν τέκνων ὑπὸ τῶν γονέων, καὶ τὸ ἐμπόριον τοῦτο γίνεται ἀπροκαλύπτως.

Τὰ αὐτὰ ἔθιμα ἐν ταῖς διαφόροις χώραις τῆς Ἰνδικῆς, ἀπὸ τῆς Κεϋλάνης μέχρι τῶν Ἰμαλαίων. Ἰδίᾳ παρὰ τοῖς μαύροις Ἰθαγενεῖσι τῆς Ἰνδικῆς ἡ παιδοκτονία εἶναι συνηθεστερα, ὡς συμβαίνει παρὰ πάσαις ταῖς κατωτάταις καὶ ἡμιαγρίαις φυλαῖς. Καὶ ἐκεῖ δὲ, ὡς καὶ ἄλλοχοῦ, κατὰ προτίμησιν θυσιάζονται τὰ θήλαα.

Οι Τόδαι ἀφίνοισι μόνον μίαν ἢ δύο κόρας κατ' οἰκογένειαν. Τὰ αὐτὰ ποιοῦσι καὶ οἱ Χόνδαι τῶν Βινδύων ὄρεων, αἵτινες ἐπίσης καθηγίσαν τὸ ἔθος διὰ τῆς Ἰνδοκίρας. Ἀναγκάτων ἐπακολούθημα τοιούτων συνηθειῶν εἶναι, ὡς εἰκόσ, ἡ πολυανδρία, ἐπικρατοῦσα ἐν Κεϋλάνη καὶ ἐν τοῖς Ἰμαλαίοις. Ἄλλ' ἡ συνήθεια τῆς θυγατροκτονίας δὲν προσιδιάζει μόνοις ταῖς ὀλίγοις λειψάνοις τῶν ἡμιαγρίων ἰθαγενῶν τῆς Ἰνδοκίρας. Καὶ αὐτοὶ οἱ εὐγενέστατοι τῶν Ραψπούτων φονεύουσι εὐκολώτατα τὰ θήλεα τέκνα των. Αὐτοὶ σκέπτονται, ὅτι εἶναι ἀτιμωτικὸν νὰ ἔχωσι θυγατέρα ἀνύπανδρον, ὀνειδιστικὸν νὰ τὴν δώσωσι εἰς ἄνδρα κατωτέρου γένους, καταγρεπτικὸν νὰ τὴν νυμφεύσωσι μετ' ἀνδρὸς εὐγενοῦς, ζητοῦντος μεγάλην προίκα τέλος, καὶ τοῦτο συμβιβάζει ὅλα, διὰ τῆς θυσίας κόρης κατευναζέουσι τὰ πονηρὰ πνεύματα.

Εἶναι ἄξιον σημειώσεως ὅτι αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἱ θεωροῦντες τὴν παιδοκτονίαν ὡς πταίσμα συγγνωστόν, ὑπολαμβάνουσι βαρύτερον ἀμαρτημα τὸ νὰ τύψωσι μίαν ἀγελάδα. Ἐν πολλοῖς τόποις αἱ περισωθεῖσαι κόραι θεωροῦνται ὡς ἐμπάρεμα. Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Τουλλίας, παρὰ τὰς πηγὰς τῆς Ἰούμυας, ἀνταλλάσσουσι αὐτὰς ἀντὶ εὐτελεστάτων πραγμάτων, ἢ τὰς πωλοῦσιν ἀντὶ ὀλίγων ρουπιέδων. Ἄφ' ἑτέρου ὅμως δυσκόλως πείθονται νὰ πωλήσωσι ἐν τῶν προβάτων των, «διότι τὸ πρόβατον, λέγουσι, ἔχει ἔριον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐνδύονται». Ἄλλ' ἡ κόρη τί χρησιμεύει;

Παρὰ ταῖς σημιτικαῖς καὶ ταῖς εὐρωπαϊκάς φυλαῖς, καὶ αὐταῖς ταῖς μικρὸν πεπολιτισμέναις, τὸ ἠθικὸν αἰσθημα εἶναι μᾶλλον προωδευμένον. Ναὶ μὲν ἀναφέρουσι τινες ἱστορικοὶ, ὅτι ἐν καιρῷ λιμοῦ οἱ κάτοικοι τῆς Μέλκας ἐπώλουν τὰ τέκνα των ἀνθ' ἑνὸς μωδίου σίτου. Ἄλλὰ ταῦτα προέρχονται ἐξ ἀνωτέρας βίας, καθόλου δ' εἰπεῖν παρὰ τε τοῖς Σημίταις καὶ τοῖς Εὐρωπαίοις ἢ τῶν παιδῶν ἔκθεσις καὶ ἡ βρεφοκτονία εἰσὶ πράξεις σχετικῶς σπάνιαι, ἀτομικαί, ὁσημέραι καθιστάμεναι σπανιώτεραι ἐν Εὐρώπῃ. Διότι ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν μέχρις ἡμῶν περιωθέντων λόγων τοῦ ἁγίου Βικεντίου Παύλου, ἡ τῶν βρεφῶν ἔκθεσις ἦν συνηθεστάτη κατὰ τὴν δεκάτην ἐβδόμη ἐκκτονταετηρίδα. Εἶναι καὶ τοῦτο ἐν ἐκ τῶν πολλῶν τεκμηρίων, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἀσθενεστέρων, ἐφ' ὧν στηρίζομενοι δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὴν πρᾶσον τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ ἀνθρώπος ταπεινοτάτην ἔχει ἀρετηρίαν, δύναται ὅμως βαθμηδὸν νὰ ὑψωθῆ πολὺ ὑψηλὰ, καὶ θὰ κατορθώσῃ τοῦτο.

[Ch. Letourneau.]

Πλ.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΜΑΘΗΜΑ

[Διήγησις μικροῦ Ἀλσάτου].

Ἐκεῖνο τὸ πρωὶ εἶχα ἀργήσει πολὺ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ἐφοβούμην νὰ μὴ με μακλώσῃ ὁ διδάσκαλος, ὁ κ. Χάμελ, διότι μάστιγα μὰς εἶχε εἰπεῖ ὅτι θὰ μὰς ἐξετάσῃ Γραμματικὴν κ' ἐγὼ δὲν εἴξευρα οὔτε λέξιν. Μίαν στιγμὴν μοῦ ἐπέκρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν νὰ τὸ βίξω καρδίῃ καὶ νὰ πρέξω εἰς τὰ χωράφια. Ἡ ἡμέρα ἦτο τόσοσ ὠραία, τόσοσ ζεστή!

Ἦκουα τὰ κοσσοφία πού ἐσφύριζαν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάσους, εἰς τὸ πλαγιὸν λειβάδι τοῦς Πρώσσους πού ἐκαμνεν γυμνάσια. Αὐτὰ μ' ἐκράχλιζαν πολὺ περισσύτερον παρὰ οἱ κανόνες τῆς Γραμματικῆς, ἀλλὰ ἐνίκησα τὸν πειρασμὸν καὶ ἐτρέξα γρήγορα εἰς τὸ σχολεῖον.

Τὴν στιγμὴν πού ἐπερνοῦσα ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖον, εἶδα ὅτι εἶχε μαζευθῆ πολὺ πλῆθος ἐμπρὸς εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκολλοῦσαν τὰς γνωστοποιήσεις. Τώρα δύο χρόνικ, ἀπ' αὐτοῦ μὰς ἔρχονται ὅλοι αἱ κκαὶ εἰδήσεις, ὅτι ἐνίκησάμεν, ὅτι πρέπει νὰ πληρώσωμεν τόσοσ ἑκατομμύρια ἀπὸ τῆμίσωσι, καὶ τόσοσ ἄλλα καὶ ἐσυλλογιζόμεν διχως νὰ σταθῶ :

— Τί νὰ εἶνε πάλιν;

Καὶ ἐνῶ ἐπερνοῦσα τρέχοντας ἀπὸ τὴν Πλατεῖαν, ὁ σιδηροοργὸς Βάλτερ, ὁ ὁποῖος εἶχε φέρει ἐκεῖ τὸν μαθητὴν του καὶ τοῦ ἐδιάβαζε τὴν γνωστοποίησιν, μοῦ ἐφώνηζε :

— Μὴ βιάζεσαι δὲ καὶ τόσο, μικρὲ, ἔχεις καιρὸ νὰ πᾶς εἰς τὸ σχολεῖόν σου!

Ἐνόμισα ὅτι μ' ἐπερίπαιζε καὶ ἐμβῆκα καταλαχανικισμένος εἰς τὴν μικρὰν αὐλὴν τοῦ σχολεῖου.

Συνήθως εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος ἐγένετο μεγάλος θόρυβος, καὶ ἀπ' ἐξῆ ἀπὸ τὸν δρόμον ἤκουε κανεὶς τὰς φωνὰς τῶν μαθητῶν πού ἐμελετοῦσαν φωναχτὰ ὅλοι μαζὶ τὸ μάθημα των καὶ διὰ νὰ τὸ μάθουν καλλίτερα ἐστούμπωναν τ' αὐτιά των, καὶ τὴν χονδρὴν ῥήγαν τοῦ διδασκάλου, ἢ ὅποια ἐκτυποῦσε ἐπάνω εἰς τὰ τραπέζια, ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἰπῇ :

— Σιωπὴ δά!

Εἶχα τὴν ἐλπίδα ὅτι μέσα εἰς ἐκείνην τὴν παρακάλην θὰ πῆγαίνα εἰς τὸ θρανίον μου διχως νὰ με ἰδῇ, ἀλλὰ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἴσα ἴσα τὸ σχολεῖον ἦτο ἤσυχον, ὡσάν νὰ ἦτο πρωὶ κυριακῆς. Ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον ἐβλεπα τοὺς συμμαθητάς μου ἀραδειασμένους εἰς τὰ θρανία των, καὶ τὸν κ. Χάμελ, πού ἐπερνοῦσε κ' ἐξαναπερνοῦσε με τὴν τρομερὴν σιδηρῶν του ῥήγαν εἰς τὸ χέρι. Ἐπὶ τέλους ἠνοιξα τὴν θύραν κ' ἐμβῆκα. Φαντάζεσθε πόσον κόκτικος ἦμην καὶ τί καρδιοκτύπι εἶχα!

Καὶ ὅμως ὁ κ. Χάμελ μ' ἐκύτταξε διχως θυμὸν καὶ μοῦ εἶπε σιγὰ, σιγὰ :

— Πῆγαίνα εἰς τὴν θέσιν σου, μικρὲ μου Φράντς, ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀρχίσωμε τὸ μάθημα διχως σέ.

Ἐπῆγα κ' ἐκάθησα εἰς τὸ θρανίον μου. Τότε μονάχα, ἀφ' οὗ μοῦ ἐπέκρασεν ὁ τρόμος μου, παρετήρησα ὅτι ὁ διδάσκαλός μου ἐφορούσε τὸ ὠραῖον πράσινόν του ἐπανωφόρι, καὶ τὸ καλὸν του ὑποκάμισον καὶ τὸν ἀπὸ μαῦρον μεταξὶ κεντημένον σκουφόν του, ὅπως εἰς τὰς ἐξετάσεις ἢ καμμίαν μεγάλην ἐορτήν. Ἐπειτα δὲ καὶ ὅλον τὸ σχολεῖον εἶχε κατὶ ἔκτακτον, ἐπίσημον. Ἄλλὰ περισσύτερον ἐκπληξὴν ἀπὸ ὅλα μοῦ ἔκαμε ὅταν εἶδα εἰς τὸ βῆθος τῆς αἰθούσης ἐπάνω εἰς τὰ θρανία, τὰ ὅποια ἔμεναν ἀδεια πάντοτε, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ χωριοῦ μας, τὸν γέρο Χωζερ, τὸν πρῶτον δήμαρχον, τὸν πρῶτον γραμματοκομιστὴν καὶ ἄλλους ἀκόμη. Ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ ἀνθρώποι ἐφάνοντο λυπημένοι, ὁ δὲ Χωζερ εἶχε φέρει μαζὶ του ἕνα παλαιὸν ἀλφασθητάριον, καταφαγωμένον εἰς τὰ ἄκρα, καὶ τὸ ἐκρατοῦσεν ἀνοικτὸν ἐπάνω εἰς τὰ γόνατά του καὶ εἶχε τὰ ματογυῶλια του ἐπάνω εἰς τὰς ἀνοικτάς σελίδας.

Ἐνῶ ἐγὼ ἤμην ὅλο ἐκπληξὴς δι' ὅλα αὐτὰ, ὁ κ. Χάμελ ἀνέβη εἰς τὴν ἑδραν, καὶ με τὴν γλυκεῖαν καὶ σοβαρὰν ἐκείνην φωνήν, με τὴν ὁποῖαν μοῦ εἶχεν ὀμιλήσει ὅταν ἐμβῆκα εἰς τὸ σχολεῖον, μὰς εἶπε :

— Παιδιά μου, εἶνε ἡ τελευταία φορὰ ὅπου σὰς κάμνω μάθημα. Ἦλθε διαταγὴ ἀπὸ τὸ Βερολίνον, μόνον γερμανικὰ νὰ διδάσκουν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἀλσατίας καὶ τῆς Λοραίνης... Ὁ νέος διδάσκαλος ἔρχεται αὔριον. Σήμερον εἶνε τὸ τελευταῖον γαλλικὸν σὰς μάθημα. Σὰς παρακαλῶ νὰ προσέξετε πολὺ.

Αὐταὶ αἱ ὀλίγαι λέξεις μ' ἔφεραν ἄνω κάτω. Ἄ! οἱ ἄθλιοι! νὰ, τί εἶχαν κολλήσει ἐξῆ ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖον :

Τὸ τελευταῖον γαλλικὸν μου μάθημα!

Κ' ἐγὼ μὲν εἴξευρα νὰ γράφω! Ποτέ μου λοιπὸν δὲν θὰ μάθω; Ἐως αὐτοῦ πρέπει νὰ μείνω; Πῶς ἐμετανοοῦσα τώρα διὰ τὸν καιρὸν ὅπου ἔχασα, ὅταν ἔφευγα ἀπὸ τὸ σχολεῖον κ' ἐτρέχα καῦρω φωλεᾶς, ἢ νὰ γλυστρῶ ἐπάνω εἰς τὸν πάγον τοῦ ποταμοῦ Σάαρ! Τὰ βιβλία μου τὰ ὅποια ὀλίγον προτῆτερα μοῦ ἐφάνοντο τόσοσ ἀηδῆ, τόσοσ βαρεῖα, ἢ Γραμματικὴ μου, ἢ Ἰερά μου ἱστορία, μοῦ ἐφάνοντο τώρα παλαιοὶ μου φίλοι καὶ ἐλυπούμην πολὺ νὰ τ' ἀποχωρισθῶ. Τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὸν κ. Χάμελ. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔ' ἀναχωρήσῃ, ὅτι δὲν θὰ τὸν ξαναἰδῶ πλέον, μοῦ ἔκαμε νὰ λησμονῶ τὰς τιμωρίας καὶ τὰ κτυπήματα πού μοῦ ἐδίδε κάποτε με τὴν ῥήγαν.

Ὁ καυμένος!

Πρὸς τιμὴν τοῦ ὑστερινοῦ τοῦ μαθήματος ἐφόρεσε τὰ ὠραῖα κυριακάτικα του φορέματα,

καὶ τώρα ἐννοοῦσα διατὶ οἱ γέροι ἐκεῖνοι τοῦ χωριοῦ ἤλθαν κ' ἐκάθησαν εἰς τὴν ἄκραν τῆς αἰθούσης. Με τοῦτο ἤθελαν νὰ εἰποῦν ὅτι ἐλυποῦντο διότι δὲν εἶχαν ἐλθεῖ συχνότερα εἰς τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο. Εἶχαν ἐλθεῖ καὶ διὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν διδάσκαλόν μας, διότι ἐδίδαξε με τόσοσ ἐπιμέλεια σωστὰ σαράντα χρόνια.

Αὐτὰ ἐσυλλογιζόμεν ὅταν ἤκουσα νὰ φωνάζουν τὸ ὄνομά μου. Ἦτο ἡ σειρὰ μου νὰ εἰπῶ τὸ μάθημά μου. Τί δὲν θὰ ἐδίδα διὰ νὰ εἰμπορέσω νὰ τοὺς εἰπῶ ὅλους ἐκείνους τοὺς κανόνες τῆς Γραμματικῆς δυνατὰ, φωναχτὰ, διχως λάθος! ἀλλὰ τὰ ἐμπέδρευσα εἰς τὰς πρώτας λέξεις, καὶ ἔστοκα ὀρθὸς εἰς τὸ θρανίον μου, με φουσκωμένη καρδίᾳ, χωρὶς νὰ τολμῶ νὰ σηκῶσω τὸ κεφάλι μου. Ὁ κ. Χάμελ μοῦ εἶπε :

«Δὲν θὰ σ' ἐπιπλήξω, μικρὲ μου Φράντς, ἀρκετὰ τιμωρεῖσαι μόνος σου ἔτσι συμβαίνει πάντοτε. Κάθε ἡμέραν λέγομεν: Μπᾶ! ἔχω καιρὸν θὰ μάθω αὔριον. Κ' ἔπειτα βλέπεις τί συμβαίνει... Ἄχ! ἡ μεγαλειτέρα δυστυχία τῆς Ἀλσατίας μας εἶνε ὅτι πάντα με τὸ αὔριον ἀργοποροῦσε τὴν ἐκπαίδευσίν της. Τώρα αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ μὰς εἰποῦν: Πῶς! λέγετε ὅτι εἴσθε Γάλλοι καὶ δὲν εἴξευρετε οὔτε νὰ ὀμιλήσετε, οὔτε νὰ γράψετε τὴν γλῶσσαν σας!... Εἰς ὅλα αὐτὰ, μικρὲ μου Φράντς, ὁ πλέον πταίστης δὲν εἶσαι σύ. Ὅλοι μας πταίομεν.

«Οἰγονεῖς σας δὲν εἶχαν πολλὴν ὄρεξιν νὰ σὰς μάθουν γράμματα. Ἐπρωτιμοῦσαν νὰ σὰς στέλλουν νὰ δουλεύετε εἰς τὰ χωράφια ἢ εἰς τὰ κλωστήρια διὰ νὰ κερδίσουν κάμποσα λεπτὰ περισσότερον. Κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος τάχα δὲν ἔχω διὰ τίποτε νὰ κατηγορήσω τὸν ἑαυτὸν μου; Μήπως δὲν σὰς ἐβαζα πολλὰς φορὰς νὰ μοῦ ποτίσετε τὸν κῆπὸν μου ἀντὶ νὰ μελετᾶτε; Καὶ ὅταν ἤθελα νὰ ὑπάγω νὰ ψαρεύσω πέστροφαις, μήπως δὲν σὰς ἐσχολάζα μίαν ὥραν γρηγορώτερα;...

Τότε ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλο πρᾶγμα ὁ κ. Χάμελ ἤρχισε νὰ μὰς ὀμιλῇ καὶ διὰ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, καὶ μὰς εἶπε ὅτι εἶνε ἡ ὠραιότερα γλῶσσα τοῦ κόσμου, ὅτι πρέπει νὰ τὴν φυλάξωμεν καὶ νὰ μὴ τὴν λησμονήσωμεν ποτέ, διότι «ὅταν ἕνας λαὸς γείνη δούλος καὶ χάσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, ὅσο διατηρεῖ τὴν γλῶσσαν του εἶνε ὡς νὰ κρατῇ τὸ κλειδί τῆς φυλακῆς του». Ἐπειτα ἐπῆρε μίαν Γραμματικὴν καὶ μὰς ἐδιάβασε τὸ μάθημά μας. Με μεγάλην μου ἀπορίαν ἔβλεπα πόσον εὐκολα ἐννοοῦσα. «Ὅ, τι μοῦ ἔλεγε μοῦ ἐφάνετο εὐκολον, εὐκολον. Νομίζω ὅμως ὅτι καὶ ποτέ μου δὲν ἤκουσα με τόσοσν προσοχὴν, καὶ ὅτι οὔτε ἐκεῖνος μὰς τὰ ἐξήγησε ποτέ με τόσοσν ὑπομονήν. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι πρὶν ἀναχωρήσῃ ὁ δυσυχὴς ἤθελε νὰ μὰς μάθῃ ὅλα ὅσα εἴξευρε, νὰ μὰς τὰ χάσῃ μονομιάς εἰς τὸ κεφάλι μας.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ μάθημα ἤλθεν ἡ γραφὴ. Διὰ

τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ κ. Χάμελ μᾶς εἶχεν ἐτοιμάσει ὅλως διόλου νέα ὑποδείγματα, τὰ ὅποια ἔγραφαν ἐπάνω Γαλλία, Αἰσατία, Γαλλία, Αἰσατία. Ἐπρεπε νὰ ἰδῆς μὲ πόσῃν προσοχῇ ἔγραφεν ὁ καθείς. Δὲν ἤκουες μιλιὰ. Μόνον τὸ τρίξιμον τῆς πέννας ἐπάνω εἰς τὸ τετραδίου ἠκούετο. Μίαν στιγμὴν ζῆλαι ἐβῆκαν ἀπὸ τὸ παράθυρον ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγύρισε νὰ τὰς κυττάξῃ, οὐδὲ αὐτὰ τὰ μικρὰ, τὰ ὅποια ἔσυρον ταῖς ἰώταις των προσεκτικὰ προσεκτικὰ ὡσάν νὰ ἦσαν καὶ αὐταὶ γαλλικαί. . . Ἐπάνω εἰς τὴν στέγην τοῦ σχολείου περιστέρικα ἐφώναζον σιγὰ σιγὰ, κ' ἐνῶ τὰ ἤκουα ἔλεγα μὲ τὸν νοῦν μου:

«Μήπως θὰ τ' ἀναγκάσουν καὶ αὐτὰ νὰ φωνάζουν γερμανικὰ;»

Κάποτε ὅταν ἐσῆκωνα τὰ μάτια μου ἀπὸ τὸ τετραδίον μου, ἔβλεπα ὅτι ὁ κ. Χάμελ ἦτο ἀκίνητος ἐπάνω εἰς τὴν ἔδραν του κ' ἐπαράτηρουσε μὲ πολλὴν προσοχὴν ὅσα πράγματα ἦσαν τριγύρω του, ὡσάν νὰ ἤθελε νὰ πάρῃ μέσα εἰς τὸ βλέμμα του ὅλον τὸ σχολεῖον. Συλλογισθῆτε! Σαράντα χρόνια ἦτο ἐκεῖ, εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, καὶ ἡ αὐλή του ἦτο πάντα ἐμπρὸς, καὶ ἡ αἴθουσα τῆς παραδόσεως ἀπαράλλακτος. Μόνον τὰ θρανία εἶχαν γυαλίσει, τριφθῆ ἀπὸ τὸ μεταχειρισμὰ αἱ καρυδιαὶ τῆς αὐλῆς εἶχαν μεγαλώσει καὶ τὸ ἀγιάκιμα ποῦ εἶχε φυτεῦσαι αὐτὸς ἀνέβαινε ἕως εἰς τὰ παράθυρα, ἕως εἰς τὴν στέγην. Τί σπαράγμος ποῦ θὰ ἦτο διὰ τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον ἄνθρωπον νὰ φύγῃ, νὰ τὰ παραιτήσῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα, καὶ ν' ἀκούῃ τὴν ἀδελφὴν του νὰ πηγαίνοι ἐρχεται εἰς τὸ ἀπὸ πάνω δωμάτιον, νὰ μαζεύῃ τὰ ἐπιπλά του διὰ τὴν ἀναχώρησιν· διότι ἔπρεπε νὰ φύγουν αὐριοὶ δίχως ἄλλο, νὰ φύγουν ἀπὸ τὸν τόπον διὰ πάντα.

Μολταῦτα ἡ καρδιά του ἐβάσταζε καὶ μᾶς ἔκαμε τὸ μᾶθημα ἕως εἰς τὸ τέλος. Κατόπιν ἀπὸ τὴν γραφὴν μᾶς ἔκαμεν Ἱστορίαν· ἔπειτα τὰ μικρὰ εἶπαν τραγουδιὰ τὸ βα βε βη βι βο βυ βω. Ἐκεῖ κάτω, εἰς τὸ θρανίον του, ὁ γέρον Χωζέρ εἶχε φορέσει τὰ ματογυῶλια του, ἐκράτουσε τὸ Ἀλφραβητάριον μὲ τὰς δύο του χεῖρας, καὶ ἐσυλλάβιζε τὰ γράμματα μᾶζι μ' αὐτὰ. Καὶ αὐτὸς ἐπροσπαθοῦσε νὰ μάθῃ! ἡ φωνὴ του ἔπρεπε ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, καὶ ἦτο τὸσον παραξένον νὰ τὸν ἀκούῃ κανεὶς, ὡστε ὅλοι εἶχαμεν διαθέσειν καὶ νὰ γελάσωμεν καὶ νὰ κλαύσωμεν. Ἀ ἰθὺς τὸ ἐνθυμοῦμαι αὐτὸ τὸ τελευταῖον μᾶθημα!

Ἐξῆφρα τὸ ὄρολόγι τῆς ἐκκλησίας ἐκτύπησε μεσημέρι. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν αἱ σάλπιγγες τῶν Πρώσων ποῦ ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὰ γυμνάσια των, ἐβρόντησαν κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά μας. . . ὁ κ. Χάμελ ἐσηκώθη, κατακίτρινος, ἀπὸ τὴν ἔδραν. Ποτὲ δὲν μοῦ εἶχε φωνῆ τὸσον μεγαλοπρεπῆς.

— Φίλοι μου, εἶπε, σὰς. . . σὰς. . .

Ἄλλὰ κατὶ τὸν ἔπινγε. Δὲν εἰμποροῦσε ν' ἀποτελειώσῃ τὸν λόγον του.

Τότε ἔστρεψεν εἰς τὸν μαυροπίνακα, ἐπῆρε ἕνα κομματάκι κιμωλίαν, καὶ πατῶν αὐτὸ μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν, ἔγραψε, μὲ ὅσον χονδρότερα γράμματα εἰμπόρεσε:

ΖΗΤῶ Η ΓΑΛΛΙΑ!

Ἐπειτα ἔμεινεν ἐκεῖ, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀκουμπημένην εἰς τὸν τοίχον, καὶ χωρὶς νὰ ὀμιλήσῃ, μὲ τὸ χέρι του μᾶς ἔκαμνε νεῦμα:

— Ἐτελείωσθε, πηγαίνετε.

[Alphonse Daudet]

A. Π. Κ.

ΠΩΣ ΘΑ ΤΕΛΕΙΩΣῃ Η Γῆ

[Κατὰ τὸν Camille Flammarion].

Πᾶν τὸ γεννώμενον ἀποθνήσκει. Ἡ γῆ ἐγεννήθη, ἄρα καὶ θ' ἀποθάνῃ.

Θ' ἀποθάνῃ δὲ εἴτε ἐκ γήρατος, ὅταν τὰ ζωτικὰ αὐτῆς στοιχεῖα καταναλωθῶσιν ἐκ τῆς χρήσεως, εἴτε διὰ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ ἡλίου, ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ αὐτῆς ἐξήρηται. Ἡ δύνατο νὰ καταστροφῇ ἐπίσης τυχαίως ἐκ συγκρούσεως πρὸς οὐράνιον τι σῶμα, ὅπερ ἤθελεν ἐν τῇ πορείᾳ συναντήσῃ, ἀλλὰ τὸ τέλος τοῦτο τοῦ κόσμου εἶνε τὸ πάντων ἀπιθανώτατον.

Δύναται λοιπὸν, λέγομεν, ν' ἀποθάνῃ ἐκ φυσικοῦ θανάτου, διὰ τῆς βραδείας τῶν ζωτικῶν αὐτῆς στοιχείων ἀναλώσεως. Πράγματι δὲ βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ ἐλαττοῦνται. Ὁ ὠκεανὸς ὡς καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα εἶχον, φαίνεται, ἄλλοτε πολὺ μείζονα ἔκτασιν ἢ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ὁ γῆινος φλοιὸς διαπερᾶται ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἅτινα χημικῶς συμμειγνύονται μετὰ τῶν βράχων. Εἶνε βέβαιον σχεδὸν, ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς σφαίρας φθάνει τὴν τοῦ ζέοντος ὕδατος εἰς δέκα χιλιομέτρων βάθος, καὶ ἐμποδίζει τὸ ὕδωρ νὰ καταβῇ βαθύτερον, ἀλλ' ἡ ἀπορρόφησις θὰ ἐξακολουθήσῃ σὺν τῇ ἀποψύξει τῆς σφαίρας. Τὸ ὄξυγόνον δὲ, τὸ ἄζωτον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ, εἰς ὧν ἡ ἡμετέρα συνίσταται ἀτμόσφαιρα, φαίνονται ὑφιστάμενα ἐπίσης βραδεῖαν ἀνάλωσιν.

Ὁ ἐρευνητὴς ὁ ἐξετάζων τὸ ζήτημα δύναται νὰ προῖδῃ διὰ τῆς ἀγλύος τῶν μελλόντων αἰώνων τὴν ἰσάν εἰσέτι ἀφ' ἡμῶν ἀφαστῶσαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ γῆ, ἐστερημένη τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ὑδατῶδους ἀτμοῦ, ὅστις συγκεντρῶν πέραξ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας προφυλάσσει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ παγεροῦ ψύχους τοῦ κενοῦ διαστήματος, θ' ἀποψυχθῇ διὰ τοῦ ὕπνου τοῦ θανάτου.

Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων τὸ ἐκ γιόνων σάβανον θὰ καταβῇ εἰς τὰς ὑψηλὰς πεδιάδας καὶ τὰς κοιλάδας, δίδωνον πρὸ αὐτοῦ τὴν ζωὴν καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ κατακαλύπτων ἑσσεῖ

τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη, τὰ ἀπαντῶντα ἐν τῇ διαβάσει αὐτοῦ. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐνεργητικότης τοῦ ἀνθρώπου θὰ συσφιγγθῶσι τότε ἀνεπαίσθητως ἐν τῇ μεταξὺ τῶν τροπικῶν ζώνῃ. Ἡ Πετρούπολις ἐπομένως, τὸ Βερολίνον, τὸ Λονδίνον, οἱ Παρίσιοι, ἡ Βιέννη, ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Ῥώμη διαδοχικῶς θὰ κοιμηθῶσι τὸν αἰώνιον ὕπνον ὑπὸ τὴν νεκρικὴν αὐτῶν σινδύνα.

Ἐπὶ πολλοὺς κατόπιν αἰῶνας ἢ περὶ τὸν Ἰσημερινὸν ἀνθρωπότης θ' ἀνταναστήσῃ ματαίως τὰς πρὸς ἄρκτον ἐκδρομὰς, ἵνα ἀνεύρῃ ὑπὸ τοῦς πάγους τὴν θέσιν τῶν Παρισίων, τῆς Λυδῶνος, τῶν Βορδιγαλλῶν, τῆς Μασσαλίας. Αἱ ἀκταὶ τῆς θαλάσσης θὰ ὦσι τότε μεταθεβλημένοι καὶ ὁ γεωγραφικὸς ἄτλας μετεστηματοποιημένος.

Δὲν θὰ ζῶσι, δὲν θ' ἀναπνέωσι πλέον, εἰμὴ ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ τελευταία τῶν ἀνθρώπων γενεὰ, θνήσκουσα ἤδη ὑπὸ ψύχους καὶ πείνης θὰ καθεσθῇ παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς τελευταίας θαλάσσης, ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας ὠχροῦ ἡλίου. Καταληφθεῖσα ὑπὸ ψύχους ἡ τελευταία τῶν ἀνθρώπων οἰκογένεια, ἐψύσθη ἤδη ὑπὸ τοῦ δακτύλου τοῦ θανάτου, καὶ μετ' ὀλίγον τὰ ὅσθα αὐτῆς θέλουσι ταφῆ ὑπὸ τῶν αἰώνιων πάγων τὸ σάβανον.

Ὁ ἱστοριογράφος τῆς φύσεως θὰ ἠδύνατο νὰ γράφῃ ἐν τῷ μέλλοντι: «Ἐνθάδε κεῖται ἡ ἀνθρωπότης ἅπασα κόσμου ὑπάρξαντος ἄλλοτε! Ἐνθάδε κεῖνται πάντα τῆς φιλοδοξίας τὰ ὄνειρα, πᾶσαι αἱ πολεμικῆς δόξης κατακτῆσεις, πᾶσαι αἱ πολυύκροτοι χρηματολογικαὶ ὑποθέσεις, πάντα τὰ συστήματα ἀτελοῦς ἐπιστήμης, ἐτι δὲ πάντες οἱ ὄρκοι θνητῶν ἐρώτων! Ἐνθάδε κεῖνται αἱ καλλοναὶ πᾶσαι τῆς γῆς! . . . Ἄλλ' οὐδεμία ἐπιτύμβιος πλάξ θὰ δεικνύῃ τὴν θέσιν, ἐν ἣ ὁ πτωχὸς ἡμῶν πλανήτης θὰ ἔχῃ ἐκφέρει τὴν τελευταίαν πνοήν.

Ἄλλὰ θὰ ἐπιζήσῃ Ἰσως ἡ γῆ ἱκανὸν χρόνον, ὡστε ν' ἀποθάνῃ μόνον ἕνεκα τῆς ἀποσβέσεως τοῦ ἡλίου. Ἡ τύχη ἡμῶν θὰ εἶνε πάντοτε τῆ ἀληθεία ἢ αὐτῇ — ὁ διὰ τοῦ ψύχους δηλ. θάνατος — ἀλλὰ θ' ἀναβληθῇ διὰ μακροτέρας προθεσμίας. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ φύσις ἐπιφυλάσσει ἐτι βεβαίως ἡμῖν ἑκατομμυρια τινὰ ἐτῶν ὑπάρξεως· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ δι' ἑκατομμυρίων αἰώνων πρέπει ν' ἀριθμῇ τις τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἀνθρωπότης λοιπὸν θὰ μεταμορφωθῇ φυσικῶς καὶ ἠθικῶς, πολὺ πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ ἀπόγειον αὐτῆς, πολὺ πρὸ τῆς παρακμῆς.

Ὁ ἥλιος θὰ σβεσθῇ. Διαρκῶς ἀποβάλλει μέρος τῆς θερμότητος, ἐπειδὴ ἡ ἐνέργεια ἦν καταναλίσκει ἐν τῇ ἀκτινοβολίᾳ εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἀκατάληπτος. Ἐξῆσποστελλομένη ὑπὸ τοῦ ἀστρου τοῦτου θερμότης φαίνεται ζέουσα ἀνὰ πᾶσαν ὥραν 2,900,000,000 κυβικὰ μωριαμέτρα ὕδατος ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τοῦ πάγου δια-

τελοῦντος! Ὅλη δὲ σχεδὸν ἡ θερμότης αὐτῆ ἀπόλλυται εἰς τὸ κενόν, διότι τὸ ποσόν, ὅπερ οἱ πλανῆται ἐν τῇ διαβάσει λαμβάνουσι χρησιμοποιοῦντες διὰ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν, εἶνε ἀσήματον σχετικῶς πρὸς τὴν ἀπαλλυμένην ποσότητα.

Ἐὰν ὁ ἥλιος συμπυκνοῦται ἐπὶ τοῦ παρόντος μετ' ἱκανῆς ἐτι ταχύτητος πρὸς ἀντιστάθμισιν τοιαύτης ἀπωλείας, ἢ ἐὰν ἡ βροχὴ τῶν ἀερολίθων, ἢ ἀδικόπως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του πίπτουσα, εἶνε ἱκανὴ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διαφορᾶς, τὸ ἄστρον τοῦτο δὲν θέλει εἰσέτι ψυχρανθῆ· ἀλλ' ἐν τῇ ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἢ περιόδῳ τῆς ἀποψύξεως ἔχει ἤδη ἀρχίσει. Τοῦτο δὲ εἶνε καὶ πιθανώτερον, ἐπειδὴ αἱ ἀνευρισκόμεναι περιοδικῶς κηλίδες δὲν δύνανται σχεδὸν νὰ θεωρηθῶσιν, εἰμὴ ὡς σημεῖον τῆς ἀποψύξεως. Θὰ ἔλθῃ δὲ ἡμέρα, καθ' ἣν αἱ κηλίδες αὐταὶ θὰ εἶνε πολυαριθμότεραι ἢ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν θ' ἀρχίσωσι νὰ καλύπτωσι σημαντικὸν μέρος τῆς ἡλιακῆς σφαίρας.

Ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα ἡ ἐπισκότισις θ' αὐξάνῃ βαθμῆδόν, ἀλλ' οὐχὶ κανονικῶς, ἐπειδὴ τὰ πρῶτα τμήματα τοῦ λεπτοῦ φλοιοῦ, τὰ καλύψαντα τὴν βευστὴν καὶ διάπυρον ἐπιφάνειαν δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ θραυσθῶσιν, ἵνα διὰ νέων ἀντικαταστάσεων ἐπιστρωμάτων. Οἱ μέλλοντες αἰῶνες θὰ ἴδωσι τὸν ἥλιον σβεννόμενον καὶ πάλιν ἀναπτόμενον, μέχρι τῆς μεμακρυσμένης ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ ἀπόψυξις θὰ καταλάβῃ ὀριστικῶς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, αἱ τελευταῖαι διαλείπουσαι καὶ ὠχρῶσαι ἀκτῖνες θὰ ἐκλείψωσι διὰ παντός καὶ ἡ παμμεγέθης ἐρυθρὰ σφαῖρα ἐντελῶς σκοτισθεῖσα δὲν θὰ ἐπανέλθῃ ποτε, ἵνα εὐφρανῇ τὴν φύσιν διὰ τοῦ ἡδέος καὶ εὐεργετικοῦ φωτός αὐτῆς.

Εἶδομεν ἤδη ἐν τῷ οὐρανῷ πέντε καὶ εἴκοσιν ἄστρες σπινθηροβολοῦντας ἐκ σπασμοειδῆς λάμψεως καὶ ἐπαναπίπτοντας εἰς ἀπόσβεσιν γείτονα τοῦ θανάτου. Λαμπροὶ ἄστρες, οὗς ἐχαίρετησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐξηφανίσθησαν ἤδη ἐκ τῶν πινάκων τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἥλιος εἶνε ἐπίσης ἀστὴρ, θὰ ὑποστῇ ἄρα τὴν τύχην τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Οἱ ἥλιοι, ὡς οἱ κόσμοι, γεννῶνται διὰ ν' ἀποθάνωσι, καὶ ἐν τῇ αἰωνιότητι ἡ μακρὰ αὐτῶν ζωὴ θὰ διαρκῆσῃ «ὡς τὸ διάστημα μίσε προαίξ.»

Τότε ὁ ἥλιος, ἄστρον σκοτεινόν, ἀλλὰ θερμὸν εἰσέτι, ἠλεκτρικὸν καὶ ἀναμφιβόλως ὑπὸ τῶν κυμαινόμενων λάμψεων τοῦ μαγνητικοῦ σέλαος ἀμυδρῶς φωτιζόμενον, θὰ εἶνε κόσμος ἀπειρος ὑπὸ ξένων ὄντων οἰκούμενος. Περὶ αὐτὸν θὰ ἐξακολουθήσῃσι περιστρεφόμενοι οἱ νεκροὶ πλανῆται, ἕως οὗ ἡ Ἡλιακὴ Δημοκρατία διαγραφῇ ὀλόκληρος ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς καὶ ἐξαφανισθῇ καταλείπουσα τὴν θέσιν εἰς ἄλλα κόσμων συστήματα, εἰς ἄλλους ἡλίους, εἰς ἄλλας γαίας, εἰς ἄλλας ἀνθρωπότητας, εἰς ἄλλας ψυχὰς, —

τάς διαδόχους ἡμῶν ἐν τῇ παγκοσμίῳ καὶ αἰωνίῳ ἱστορίᾳ.

Τοιοῦτον τὸ πεπωμένον τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν κόσμων. Ἄλλ' ἐκ τῶν διαδοχικῶν τούτων καταστροφῶν πρέπει ἄρα γε νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡμέραν τινὰ τὸ σύμπαν θὰ καταστῆ ἄπειρος καὶ μέλας τάφος; Οὐχὶ βεβαίως; διότι ἄλλως ἀπὸ τῆς παρελθούσης αἰωνιότητος θὰ ἦτο ἤδη τοιοῦτος. Ὁ Θεὸς ἤρξατο πλάττων ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ὑπάρξεώς του, δηλ. προαιωνίως, καὶ δὲν θὰ παύσῃ κόσμους πλάττων καὶ ὄντα. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως δὲν δύνανται νὰ μείνωσιν ἀδρανεῖς. Οἱ ἀστέρες θ' ἀναβιώσωσιν ἐκ τῆς ἐαυτῶν τέρας. Ἡ τῶν ἀρχαίων συντριμμάτων συνάντησις νέας θ' ἀναπαράγῃ φλόγας, καὶ ἡ μετατροπὴ τῆς κινήσεως εἰς θερμότητα θ' ἀναπλάσῃ τὰς νεφελοτήτας καὶ τοὺς κόσμους. Οὐδέποτε λοιπὸν θὰ βασιλεύσῃ ὁ παγκόσμιος θάνατος.

Ἐν Γαλαζίῳ.

ΜΙΧΑΗΛ Α. ΒΙΣΤΗΣ.

Ἡ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Ἡ φωλεὰ τοῦ κόκκυγος.

Συνειθίσκαμεν τόσον πολὺ βλέποντες κατὰ τὸ ἕκρ τὰ πτηνὰ κτιζόντα τὴν φωλεάν των, ὥστε πᾶν πτηνὸν μὴ φωλοποιεῖν φαίνεται ἡμῖν ἀποτελοῦν ἀνωμαλίαν ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἐν τῷ πτερωτῷ γένει εἶδη τινὰ χειραφετούμενα, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, ἀπὸ τῶν ἐπιμόχθων καθηκόντων τῆς μητρότητος. Ἐκ τῶν πτηνῶν τούτων, πρώτιστον εἶνε ὁ τεφρόχρους κόκκυξ ἢ ὠδικὸς κόκκυξ (*Cuculus canopus*), ὅστις ἔρχεται ἐξ Αἰγύπτου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου. Ἄρα τῇ ἀφίξει του ποιεῖ γνωστὴν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ διὰ τοῦ ἰδιόζοντος ἄσματος του, ἀλλὰ σπανιώτατα ἐπιφαίνεται εἰς τοὺς ἀδιακρίτους ὀφθαλμούς. Συνήθως μένει κεκρυμμένος ἐν τῷ θάσει, ἢ ἐπὶ τῶν μηλεῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρῶν, καὶ κατέρχεται μόνον πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς, ἣτις ἀποτελεῖται ἐκ σκωλήκων, βδέλλων, καμπῶν, πυρήνων καρπῶν, καὶ ὠν μικρῶν πτηνῶν. Ὁ κόκκυξ πράγματι ἀμειλίχως λεηλατεῖ τὰς φωλεὰς, ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως μισεῖται ἀσπόνδως ὑπὸ τῶν μελισσοφάγων, τῶν κοσσοφῶν, τῶν ὑποκαίδων, καὶ τῶν καλογιάντων. Ὅλα ταῦτα τὰ πτηνὰ τὸν ἀποτροπιάζονται καὶ ὅσον μακρότερον καὶ ἀνιδῶσιν αὐτόν, τὸν καταδιώκουσι διὰ τῶν κρυγῶν των. Καὶ ἐν τούτοις, κατὰ πικρὰν εἰρωνεῖαν, ταῦτα ἀκριβῶς τὰ πτηνὰ συντελοῦσιν εἰς διάδοσιν τοῦ μισητοῦ εἶδους, ἐκκολάπτοντα τὰ ὠὰ τοῦ κόκκυγος ἐν ταῖς φωλεαῖς αὐτῶν, περιθάλποντα

τὰ νεόσσια αὐτοῦ ὑπὸ τὰς πτέρυγας των, τρέφοντα αὐτὰ πρὸς ζημίαν τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν οικογενείας. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ υποβολὴ τοῦ ξένου στοιχείου ἐν τῇ φωλεᾷ αὐτῶν, δὲν γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῶν καὶ βικίως, ἀλλ' ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν καὶ δολίως. Ὅταν ὁ κόκκυξ δὲν κατορθώσῃ διὰ τῶν παρενοχλήσεών του νὰ ἀναγκάσῃ τὸ θῆλυ νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς φωλεᾶς του, κατοπτεύει, καὶ ὡς κλέπτης καρδοκῶν τὴν στιγμὴν κατ' ἣν θ' ἀπέλθωσιν οἱ οἰκοδεσπότες ὅπως ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν του, ἐπωφελεῖται τὴν εὐτυχίᾳ τῆς ἀπουσίας στιγμῆς. Καθιπτάμενος εἰς τὸ ἔδαφος, καταθέτει χαμκὶ τὸ ὠόν αὐτοῦ, λαμβάνει αὐτὸ διὰ τῶν εὐρειῶν σιαγόνων του, ἐμβάλλει αὐτὸ ἐντὸς τοῦ λαίμου του μετ' ἐπιδειξιότητος ταχυδακτυλουργοῦ, καὶ ἀβρότατα παρειαίγει αὐτὸ ἐν τῇ ξένη φωλεᾷ.

Ἐν ἔργῳ καλλίστῳ, ἐν ᾧ ὁ κ. des Murs ἀνέλαβε νὰ δικασθῆ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόκκυγος, ἀναφέρει ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα εἶδη ἀποδημητικῶν πτηνῶν, ἅτινα γίνονται οὕτω θύματα τῆς πανουργίας καὶ τῆς θρασύτητος τοῦ παρσίτου τούτου. Τὸ παραδοξότατον δ' εἶνε ὅτι τὰ ἀποδημητικὰ ταῦτα, ὧν τινὰ θεωροῦνται ἐν τούτοις ὡς νοημονέστατα, δὲν καταλαμβάνουσι τὴν ἀπάτην ἢ κλείουσι τοὺς ὀφθαλμούς ὅπως μὴ σκανδαλίζωνται. Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ κόκκυξ δὲν προστίθῃσιν ἀδεξίως τὸ ὠόν του, ἀλλὰ, ὡς νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀφαίρεσιν, ἀφαιρεῖ ἐν ἡ δύω ὠὰ ἐκ τῆς φωλεᾶς ἐν ἡ κατέθηκε τὸ ὠόν του. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἐξηγεῖ οὐδαμῶς τὴν ἀδιαφορίαν ἢ μακροθυμίαν τῶν ἀποδημητικῶν, τὰ ὅποια συνήθως δεικνύονται λίαν εὐαίσθητα ὅταν πειράξῃ τις τοὺς νεοσσούς των.

Θὰ παραδεχθῶμεν ἄρα γε μετὰ τοῦ Αἰλικανοῦ καὶ τινῶν ἄλλων νεωτέρων ὀρνιθολόγων, ὅτι ὁ κόκκυξ, μόνος ἐκ τῶν πτηνῶν, κέκτηται τὴν παραδοξὸν δεξιότητα τοῦ νὰ δύναται νὰ μεταβάλλῃ κατὰ βούλησιν οὐ μόνον τὸ χρῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ὠοῦ αὐτοῦ, ὅπως δώσῃ εἰς αὐτὸ τὸ χρῶμα καὶ τὸ μέγεθος ὠοῦ ἄλλου εἶδους πτηνοῦ; Ἄλλ' οὐδέποτε τοιαύτη τις ἀνωμαλία ἐμνημονεύθη, κατὰ τὰς παρατηρήσεις δὲ πολλῶν τῶν ὠὰ τοῦ κόκκυγος εἰσὶ λίαν εὐδιάγνωστα, καίτοι πρᾶλλαγὰς τινὰς ἐνίοτε φέροντα.

Τὸ ζήτημα πολὺ ἀπέχει ἐτι τῆς λύσεως αὐτοῦ· τὸ ἀληθές δ' εἶνε ὅτι μετὰ τὴν υποβολὴν τοῦ ὠοῦ, ὁ καλογιάντης, ὁ κοσσοφῶς, ἢ ὑπὸ κλίε δὲν διακρίνουσι τὸ ὑποβληματικὸν τῶν ἰδίων ὠν καὶ ὅτι ἐπωάζουσι καὶ τὸ ξένον μεθ' ἧς καὶ τὰ ἴδια προθυμίας ἀχρι τῆς τελείας ἐκκολάψεως αὐτῶν. Ὁ κόκκυξ γεννᾶται ἐν γένει πρῶτος, μόλις δ' ἐξελθὼν τοῦ κελύφους κινεῖται καὶ συνταράσσεται τοσοῦτον ἐν τῇ φω-

λεῖ, ὥστε καταρρίπτει αὐτῆς, ὡς κατὰ τύχην τὰ ἄλλα ὠὰ, ἢ τὰ νεόσσια, ἂν ταῦτα ἐξεκκολάβησαν ἤδη. Διατείνονται μάλιστα ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιστάσει ὑπεισδύει δολίως ὑπὸ τὴν κοιλίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ δι' ἐπιτηδεῖας τροφῆς ῥίπτει αὐτοὺς ἐξω τῆς φωλεᾶς. Νομίζετε βεβαίως ὅτι ἡ μήτηρ, ἐμπλεως ἀγανακτήσεως διὰ τὸν σκληρὸν θάνατον τῶν ἀθῶων τῆς τέκνων, θὰ θανατώσῃ ἀμέσως τὸν ἀδελφοκτόνον; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! βεβουθισμένη ἐν τῇ τυφλώσει αὐτῆς, ἣτις δι' ἡμᾶς ἀπομένει μυστήριον, περιποιεῖται τὸν φονέα, ἀνατρέφει αὐτὸν μετὰ στοργῆς· ὁ σύζυγος βοηθεῖ αὐτὴν εἰς τὸ ἀχάριστον τοῦτο ἔργον καὶ διὰ τῆς ἀδιακόπου μερίμνης τῶν δυστυχῶν τούτων πτηνῶν φερόντων αὐτῶ σκώληκας, κάμπας, καρπούς, ὁ ἀδηράγος κόκκυξ ἀναπτύσσεται ταχέως. Εὐθὺς δ' ἄμα ὡς δυναθῆ ἢ ἀπὸ μὴ χρῆσιν τῶν πτερυγῶν των, ἀφοῦ λάβῃ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τὴν τροφήν του ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν θετῶν του γονέων, καταλιμπάνει ἀλύτως καὶ διὰ παντός τοὺς ἀναθρέψαντας αὐτόν. Τινὲς μάλιστα δυσχυρίζονται ὅτι τὰ ταλαιπώρα ταῦτα ἀποδημητικὰ πτηνὰ ἀνταμείβει διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν στοργὴν αὐτῶν καταβροχθίζων αὐτὰ ὡς ἀπλᾶς κάμπας· ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως εἶνε συκοφαντία· τὸ πολὺ πολὺ, ἀπᾶξ ἢ δις συνέβη εἰς τὸν κόκκυγα ν' ἀρπάξῃ ζωηρότερον πῶς τοῦ δέοντος τὸ προτεινόμενον αὐτῷ πρὸς τροφήν θύμα καὶ ἐν τῇ ἀπλησίᾳ αὐτοῦ νὰ πνίξῃ ἐν ταῖς σιαγῶσιν αὐτοῦ τὸν ἕτερον τῶν θετῶν του γονέων.

Ἄλλὰ κατὰ τὸν χρόνον τούτον τί γίνεται ἢ ἀληθῆς μήτηρ; Κατὰ τινὰς μὲν περιπολεῖ πέριξ τῆς φωλεᾶς καὶ κομίζει ἐκάστοτε εἰς τὸ τέκνον τῆς τὸ ἐπιβάλλον αὐτῇ μέρος τῆς τροφῆς, κατ' ἄλλους δὲ, ὑπὲρ αὐτῶν πιθανώτερον τὸ δίκαιον ἔχοντας, μετὰ τὴν υποβολὴν τοῦ ὠοῦ ἀπέρχεται ἀνεπιστρέπτει.

Ἄλλοι κόκκυγες, ὡς οἱ ὀρειχαλαχάχρους τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Νέας Καληδονίας, τῆς Ἀλγερίας καὶ τῆς Προβηγκίας καὶ τῶν τροπικῶν ἔχουσι τὰς αὐτὰς τῷ ἡμεδαπῷ κόκκυγι παρασίτους κλίσεις, τούναντίον δὲ οἱ τῆς Νοτίας καὶ Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, οἱ τῆς Μαδαγασκάρ δεικνύνται φιλοστοργότεροι καὶ ὑποβάλλονται ἄσμενοι εἰς τὰς μερίμνας τῆς ἐκκολάψεως. Ἄγνωστον εἰσέτι ποῖα τὰ αἴτια τὰ προξενούντα τὰς διαφορὰς ταύτας τῶν ἡθῶν, διαφορὰς ἐξακριβωθεῖσας πλέον παρὰ τοῖς ἀντιπροσώποις μῖξ καὶ τῆς αὐτῆς οικογενείας, καὶ ὧν, κατὰ τινὰς συγγραφεῖς, τὰ ἴχνη εὐρίσκονται καὶ ἐν τῷ κοινῷ τῶν κοκκύγων εἶδει. Πράγματι πολλοὶ ὀρνιθολόγοι ἀναφέρουσι ὅτι, ἐν τισὶ περιστάσει, μὴ ὀρισθείσας ἐτι ἐπακριβῶς, καὶ αὐτὸς ὁ τεφρόχρους κόκκυξ κατα-

σχευάζει χονδροειδῆ φωλεάν ἢ οἰκειοποιεῖται ξένην ἐγκαταλειφθεῖσαν, καὶ ἐν αὐτῇ τίκει πολλὰ ὠὰ, τὰ ὅποια ἐκκολάπτει μεθ' ἧς καὶ τὰλλα πτηνὰ μερίμνης καὶ στοργῆς. Κ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ποιητὴς Α* ἤρῳτα τὴν γνώμην τοῦ κ. Ρ* περὶ ἐνὸς ποιήματός του νεωστὶ ἐκδοθέντος.

— Εἶνε ἐξαιρετὸν, ἀπαντᾷ ὁ Ρ* ἂν ἐξαιρέσης τοὺς πλατυσμούς καὶ τὰς πεζολογίας, καὶ τοὺς κοινούς τόπους.

Γίνεται συζήτησις περὶ ἐπιδράσεως τοῦ καπνοῦ εἰς τὴν ὑγείαν.

— Ἐμένα, λέγει τις, ὁ πατέρας μου καπνίζει ἀπὸ μικρὸ παιδί· καὶ ἐν τούτοις αὐτὸ δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ εἶνε σήμερα σωστὰ ἐβδομηῆντα χρονῶν.

— Ναι, ἀλλ' ἂν δὲν ἐκάπνιζεν, ὑπολαμβάνει ὁ Ἀγαθόπουλος, ποιὸς σοῦ λέγει ὅτι δὲν ἔμπούσε νὰ ἔχῃ φθάσει καὶ εἰς τὰ ὀγδοήντα;

Ἐν σχολείῳ κατὰ τὸ μάθημα τῆς φυσικῆς ἱστορίας.

— Λέγε σὺ, Θωμᾶ, ποῖον εἶνε τὸ ζῶον, τὸ ὅποιον προσκολλᾶται περισσύτερον εἰς τὸν ἀνθρώπον;

Ὁ Θωμᾶς μετὰ ὄριμον σάψιν:

— Ἡ ἀδέλλα, δάσκαλε!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

[Ἐκ τῶν τοῦ Κοραῆ].

Ἡ ἀσωτία ἐνὸς μερικοῦ ἀνθρώπου ἓνα μόνον ἀνθρώπον ἀφάνιζει· ἀλλ' ἡ ἀσωτία τοῦ πολιτεύματος φθείρει τὰ ἦθη ὅλων τῶν πολιτῶν, ἐπεὶ δὴ συγκαλεῖ πανταχόθεν τοὺς ἀργούς, ὡς μίας εἰς ἔτοιμον μέλι, τοὺς κόπους τῶν ἐργαζομένων.

Ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία περιέχεται εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια: « Ἀνθρώπων μηδενὸς μήτε τύραννον μήτε δούλον ἐκυτόν καθιστάναι ».

Τὰ πάθη κυβερνώμενα ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον, τόσον ἀπέχουν, τοῦ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ἀρετὴν, ὥστε εἶνε ἀναγκαῖα εἰς αὐτὴν ὄχι ὀλιγώτερον ἀφ' ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖος εἰς κυβερνήτην πλοίου ὁ ἀνεμος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ πνευματώδη ποτά ἐν τῷ ἀγγλικῷ στρατῷ. Ὁ στρατηγὸς Ουόλσλεϋ ἀπαντῶν εἰς πρεσβείαν τινὰ τῆς Ἐταιρίας τῆς Ἐγκρατείας προσφωνήσασαν αὐτῷ, εἶπεν ὅτι ἀείποτε προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ πείσῃ τοὺς ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας ὅτι ἀναγκαιοτάτη εἶνε ἡ ἐγκράτεια. Ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τοῦ Ἐρυθροῦ ποταμοῦ εἶχεν ἀποφασίσει, καὶ παρ' αὐτὴν ἔτι τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν, νὰ μὴ συμπεριλάβῃ μεθ' ἐκαστοῦ πνευματώδη ποτά, πράγματι δὲ οὐδέποτε στρατιῶται προσνήχθησαν κάλλιον ἢ οἱ ἰδιοὶ του ἐν τῇ δυσχερестаίᾳ ἐκείνῃ ἐκστρατείᾳ. Ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ ἡ προσωπική του φρουρὰ συνέκειτο ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς ἑταιρίας τῆς ἐγκρατείας, οὐδεμίαν δὲ τῶν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῶν πνευματωδῶν ποτῶν προοραθεισῶν ἀσθενειῶν προσέβαλεν αὐτούς.

Τέλος, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπεβεβαιώθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὅτι ἔπρεπε καὶ τι τοῦλάχιστον οἰνοπνεύματος μεθ' ὕδατος νὰ παρέχῃ τοῖς στρατιώταις ὁ Ουόλσλεϋ διέταξε νὰ δίδεται αὐτοῖς ὅσον οἶον τε ὀλιγώτερον, ἢ δὲ τῶν ὀπλιτῶν αὐτοῦ ὑγεία διετηρήθη καλλίστη. Ἐν ἐπιλόγῃ ὁ στρατηγὸς Ουόλσλεϋ εἶπεν ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ χρῆσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν εἶνε ἡ μεγίστη πηγὴ τῶν ἐγκλημάτων, τῆς ἐκλύσεως τῆς πειθαρχίας, καὶ ἄλλων δεινῶν μαστιζόντων τοὺς στρατοὺς.

Ὁ κ. Gruber ἀνέλαθε νὰ ἐξακριβώσῃ ἐσχάτως ἂν τὰ ἔντομα ἔχωσιν ἀκοήν. Εὗρε δὲ ὅτι τὴν ἀίσθησιν ταύτην ἰδιαζόντως ἀνεπτυγμένην ἔχει ἡ σύλφη (*Blatta germanica*). Τὸ ζῷον τοῦτο ἴστατο αἰφνιδίως ἅμα ὡς ἀντήχει φθόγγος βιολίου. Ὁ κ. Gruber ἔθηκε ἱκανὸς τοιαύτων συλφῶν ἐν ὑαλίῳ δοχείῳ, καὶ παρήγαγεν ἰσχυρὸν ἤχον. Αἱ σύλφαι ἐφάνησαν σφόδρα διαταραχθεῖσαι, τινὲς δὲ κατέπεσον ὡς περὶ λυθραῖσαι. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ βιολίου ἐπενήργει ἐξ ἀποστάσεως πολλῶν ποδῶν. Οἱ καχλίαι ἠσθάνοντο ἐπίσης τὸν ἤχον, ἀλλ' οἱ μύρμηκες διέμενον ἀπαθῆστατοι. Ἐν πᾶσι τοῖς τοιαύτοις πειράμασι ὑπολείπεται ἔτι πρὸς καθορισμὸν ἂν τὸ ἔντομον συγκινῆται ὑπὸ ἀληθοῦς ἀκουστικῆς αἰσθήσεως ἢ μόνον ὑπὸ τῶν μηχανικῶν κλονισμῶν τῶν ἐκ τῶν παλμῶν προερχομένων ὁ κ. Gruber κλίνει πρὸς τὴν πρώτην ὑπόθεσιν.

ΓΥΓΙΕΙΝΗ

Τὰ θαλάσσια λουτρά.

Γαλλικὴ ἐφημερίς δημοσιεύει ἐπικαίρως ἄρθρον περὶ τῆς ἐπίδρασεως τῶν θαλασσιῶν λου-

τρῶν, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνώστων :

Τὸ θαλάσσιον λουτρὸν εἶνε ψυχρὸν λουτρὸν ἰδίας φύσεως ὠφελιμώτατον ὑπὸ ὑδροθεραπευτικῆν ἐποψίν. Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δραστηριώτατον μεταλλικὸν ὕδωρ, δρασιτικὸν ἅμα καὶ ἐνδυναμωτικόν. Ἡ διὰ τοῦ κολυμβήματος κίνησις τοῦ σώματος, ὁ ζωογόνος τῆς θαλάσσης ἀήρ, καὶ αἱ ἐκ τῆς θέας αὐτῆς ἠθικαὶ συγκινήσεις ἐπίδρασι μεγάλως ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ θάλασσα θεωρεῖται δικαίως ὡς ἀντιδραστικὸν κατὰ τῆς καχεξίας. Βελτιοῦ καὶ ἐμισχύει τὴν θρέψιν, ὁ δὲ περιώνυμος Laennec, ἀφ' οὗ ἐμελέτησε τὴν θεραπευτικὴν ἐπίδρασιν τοῦ θαλασσιῦ ἀέρος ἐπὶ τῶν βρογχῶν, δὲν ἐδίστασε νὰ θεωρήσῃ τὴν θάλασσαν ὡς ἱκανὴν νὰ θεραπεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀδυσώπητον φθίσιν.

Ὁ θέλων ν' ἀποφύγῃ τὸ ρίγος καὶ τὴν ζάλην πρέπει νὰ πέσῃ εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ τὴν κεφαλὴν κάτω καὶ νὰ μὴ μείνῃ ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑπὲρ τὰ δέκα τὸ πολὺ λεπτά. Τὰ θαλάσσια λουτρά εἶνε ἐπικίνδυνα εἰς τοὺς εὐερεθίστους καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας ζωηρὰν τὴν ἀντιδρασιν τοῦ αἵματος. Ἀπαγορεύεται δὲ ἡ χρῆσις αὐτῶν εἰς τὰς ἐγκύους, εἰς τοὺς ἔχοντας προδιάθεσιν πρὸς συμφορήσιν, ἀποπληξίαν, σκοτοδινίαν, ἐσωτερικὰς αἱμορραγίας, εἰς τοὺς πάσχοντας ἀσθμὰ ἢ ἄλλας στηθικὰς νόσους, ἀκραν ἀνααιμίαν μετὰ προδιαθέσεων πρὸς συγκοπήν, πρὸ πάντων δὲ καρδιακὰ νοσήματα. Δέν ν' ἀπαγορεύονται ἐπίσης τὰ λουτρά εἰς τοὺς πάσχοντας ἢ παθόντας ἤδη τὸ σῶς, ἢ ὀξείας δερματικὰς νόσους.

Πρέπει νὰ κάμνωσι λουτρά τὰ μικρὰ παιδία ; Ἐν γένει μέχρις ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐτῶν οὐχί. Ἐν τούτοις τὰ ὀλίγον νευρικὰ νήπια ἐπιτρέπεται νὰ βυθίζωνται ἐπὶ τινα δευτερόλεπτα ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐνὸς δὲ μόνον λεπτοῦ ἢ ἐμβάπτις ἀρκεῖ εἰς τριετὲς παιδίον.

Καὶ οἱ γέροντες δέν ν' ἀπέχωνται τῶν λουτρῶν, διότι ἐν τῇ προκεχωρημένῃ ἡλικίᾳ πρέπει ν' ἀποφεύγηται πᾶς ζωηρὸς ἐρεθισμὸς.

Ὁ Michelet, μετὰ ποιήσεως καὶ λογικῆς πολλῆς συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ὠφελείας ἣν παρέχει τὸ θαλάσσιον κλίμα εἰς τὰ παιδία τῶν πάλαιων, ὑποστηρίζει δ' ὅτι πρέπει ν' ἀποσπάσωμεν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας ἐκείνης ἀτμοσφαιρας, ν' ἀποδώσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν φύσιν, ὅπως ἀναπνεύσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὴν πνοὴν τῆς θαλάσσης.